

Nr. 9 (22)

OKTOBRIS 2003

Dundadadznieks

Dundagas pagasta padomes izdevums

3. lpp. SIA Ziemeļkurzeme ikdiena.

4. lpp. Mūsu dārzu līdz pat durvju priekšai nomīnēja...

5. lpp. Gustavu Veterbergu atceroties.

6. lpp. Kas jāzina zemes īpašniekam?

7. lpp. Ārija Jāvalde jeb Ieskats Dundagas teātra vēsturē.
Divdesmitā daļa pasaules dāliju bagātības.

Skolotāja misija cauri laikiem

Ernesta Dinsberga dzīves apraksts.
Autors nezināms. Rokraksts

...Dünsbergis ar saviem skolēniem strādāja kā tēvs ar bērniem, un labi skolēni viņu arī mīlēja kā tēvu. Viņš skolēnus mīlēja ne tāpēc, ka visi būtu tādi mīļejami, jo citi bija pārgalvnieki diezgan, bet tāpēc, lai bērniem rādītu labu priekšzīmi, pēc Kristus vārdiem: “Pie tam visi no manis, ka esiet mani mācekļi, ja jums ir mīlestība savā starpā.” (*Jāņa 13, 35.*), un kā Kristus bērniņus, ko Tam pieveda — ne tos labajos vien — bet visus viņš svētīja, un kā apustuls Pāvils saka: “Panēsiet labprāt tos nesaprašus, prātīgi būdami.” (*2 Kor. 11, 20.*) Mīlestība uz skolēniem ir skolotāja amata pamats. Skolotājs, kas uz saviem skolēniem skatās ar augstprātību un necienību, tas ne mūžam neņemantos skolēnu mīlestību un nenesīs nekādu svētību un labumu savā skolā. Tomēr skolotājam tā ir jāizturas, ka skolēni viņu nevien mīl, bet arī cienī, un tas notiek, kad skolotājs ir taisnīgs katram skolēnam: nevienu skolēnu, lai tas viņam rada, vai arī brālis jeb māsa, vai kāds ciem’maizi atnesis, vairāk nemīlēt, neglaimot nekā citus ... Lai neviens skolotājs nedomā: ko muļķa bērns — vai tas to saprot. Ak, dažreiz skolēni pie skolotāju ko noredz, ko tas ne domāt nedomā. Kas šādus piezīmējumus neievēro netīši vai arī tīšām, tas nav īsti krietns skolotājs un neņemantos vispārīgu skolēnu cienību, jo tāds neizpilda kristīga skolotāja uzdevumu. ... Dünsbergis raudzījās šo šo pieminētu mīlīgu un taisnīgu sadzīvi ar skolēniem, cik varēdams, panākt, un tas viņam arī puslīdz iz-

devās. Zināms, kas bija pa daudz nebēdnieks un pārgalvnieks un ar labu un mīlestību nekā neklausīja, to pēc tā laika paraduma pārmācīja, tam kādas reizes ar rīksti uzšaudams, bet ne tā, kā daži jaunie gudrinieki plāpā: vecie skolmeisteri nemācīja no grāmātām, bet tikai ar stroju un žvegu. ... Dünsbergim visā savā skolmeistara laikā — 40 gadus — nav bijis nekāds strīds un sūdzības skolēnu dēļ ar bērnu vecākiem. ... un kad tam no turienes [Dundagas] bija jāšķiras, tad lielākā skolēnu daļa viņam uzdziedāja atvadišanās dziesmu, pavadīja līdz Daugavas malai, un tā Dünsbergis, kā skolēni, šķīrās asaru pilnām acīm.

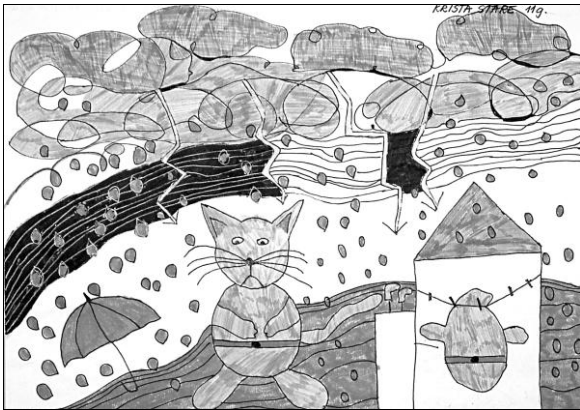
No Kubalu skolas — muzeja materiāliem sagatavojis Ivars Abajs

Uldis Katlavs, Dundagas vidusskolas direktors

Skolotāji, pēc manām domām, droši vien dalās. **Vairākumam ir sava sūtības apziņa**, bet ir arī tādi, kuriem šis jautājums nav tik svarīgs. Kolektīvā to apspriežam nepārtraukti — ne jau kā pastāvīgu darba kārtības punktu, bet gan ikdienas sarunās kā pastarpinātu tēmu par skolotāja, skolēnu un skolas ikdienu.

Domāju, ka **skolotāja darbs vi-**

sos laikos ir bijis viens no visaptverošākajiem. Galvenokārt tā ir skolēnu izglītošana un audzināšana — papildus audzināšanai ģimenē. Šajos vārdos ir ietvertas gan rūpes par skolēnu kvalitatīvām zināšanām, gan uzvedību, gan attieksmi pret līdzcilvēkiem un apkārtējo mantu. Darbs ārpusstundu nodarbībās, skolēnu iesaistīšana skolas labiekārtošanā — tas viss ietilpst sko-

■ **Kristas Stares** zīmējums un **Līgas Auziņas, Annas Baumanes un Jolantas Valciņas** kopdarbs. **Pagasta bibliotēkā aplūkojami Dundagas mākslas un mūzikas skolas mākslas nodaļas audzēkņu darbi. Bērnu zīmējumiem iedvesmojuši Vitauta Lūdēna dzejoļi (sk. arī 8. lappusi).**

lotāja audzināšanas pienākumos. Tā tas skolotāja arodā ir bijis un jādoma — būs!

Sadarbība ar vecākiem laika gaitā ir kļuvusi problemātiska. Padomju laikā to noteica partija. Darba vietās bija audzināšanā “ieinteresēti” cilvēki, arī vecāki bija ieinteresēti sadarbīties ar skolu. Jā, tādi laiki! Man šķiet, ka toreiz skolotājam tomēr bija vieglāk (ja neņem vērā ideoloģisko pusī). Tagad vecāki naudas pelnīšanas vai arī tās trūkuma dēļ bieži vien atlicina mazāk laika bērna audzināšanai. Un viss iet greizi. Jā, arī skolotājs ir aizņemtais! Viņam jā rūpējas par savu ģi-

meni, un mazāk ir tādu, kas patriotisma dēļ “ies pāri kalniem”. Skolotājam maksā tikai par kontaktstundām. Klases audzinātājam apmaksā 2 — 3 stundas nedēļā. Vai tas ir pietiekami, lai pilnvērtīgi sadarbītos ar vecākiem un turklāt audzinātu skolēnus? Protams, reizēm arī skolotāji grēko un nepievērš pietiekamu uzmanību audzināšanai, bet ir taču arī vecāki, kas var paaugstināties, kā kļājas viņu bērniem!

Droši vien būtu nepieciešamas

pārmaiņas. Bet — sabiedrība no skolotāja prasa par daudz. Viņam jābūt skolotājam skolā un ārpus tās (būtībā visu diennakti — kā policistam), bieži aizmirstot, ka skolotājam ir arī sava dzīve, ka audzēkņi ir citu vecāku bērni un ka viņam pašam mājās ir savējie...

Bet, par spīti visam, skolotāja sūtība un pienākums ir skolēnus izglītot un audzināt pēc labākajiem priekšrakstiem. Skolotājam laikam tāds liktenis — ja skolēns ko nelāgu izdarījis — kur skatās skola! Bet vai tā vienmēr ir skolotāja vaina? Laikam jau tā ir skolotāja sūtība — būt vienmēr “skolotājam”.

Redaktora ziņa

Kur tu esi, sirds?

Pasaules lāpītāja pārdomas

Kāds godājams dundadznieks man vaicāja: par skolu tev avīzē diezgan daudz rakstu, bet kāpēc tik maz tādu, kuros būtu klāt sirds?

Mani tas kremta un neizgāja no prāta... Kad redkolēģijā radās iecere veidot materiālu kopu par skolotāja misiju jeb sūtību cauri laikiem, pie sevis nospriedu: nu skolai pašai būs iespēja pateikt! Ne jau skanīgus un tukšus vārdus, bet būtību. Varbūt pat ne pateikt, bet izkliegt. Varbūt starp rindiņām paust. Pasacīt to, kas ir uz sirds.

Uzrunāju vairākus pedagogus. Atbildi dabūju tikai no direktora.

Mazliet skumji. Tas man nedod tiesības pārsteidzīgi secināt. Izņemot vienu — jautājumi paliek. Kā dalīt mūsu kopējo nastu? Vai padomju dubultās morāles apstākļos mācību iestādē tiešām bija vieglāk nekā tagad? Vai Dinsberga laikos bija mazāk grūtību? Vai tagad skolā strādā vairāk *izdegušo* pedagogu nekā pirms desmit gadiem? Kurp dodies, skola? Kurp ejam mēs visi? Kur tu esi, sirds?

Alnis Auziņš

17. novembrī pili
pagasta labāko ļaužu godināšana
un
Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienai veltīts
svinīgs koncerts

Sarmīte Zumberga

Kad es gāju skolā un vēlāk, kad gadus desmit pati mācīju krievu valodu un literatūru, visa dzīve bija pilnīgi citāda.

Man patika ierindas skates. Piedalījāties literārajās tiesās. Skolotāja Hilda Vitmane uz gadu miju iestudēja kādu ludziņu, un jaunais gads izvērtās īpašs. Kaut arī bija daudz padomiska, tomēr veidojās skolas gars.

Četrus vai piecus gadus biju audzinātāja. Turējos malā no pārējās skolas sabiedrības, bet mani skolēni likās ieguldījuma vērti. Viņi bija *mani* bērni, jo pašai savu vēl nebija. Skolotāja Zauere, nododot skolēnus manā pārziņā, teica, ka tie ir ļoti labi bērni, savukārt viņiem sacīja, ka es esot ļoti laba skolotāja.

Mums bija īpašas kartupeļu talakas. Tad cits ar citu sarod. Ar katru bērnu kārtīgi izejot vagu cauri, var visu izrunāt. Sāc aplinkus, parunā par filmām, tad nonāc pie ģimenes.

Mēs ar klasi paši izdomājam pasākumus, piemēram, nakts pārgājienus un gājienus ābolos. Ejām kādā virzienā, un, ja pa ceļam gadās āboli, tad nogaršojam. Es vienreiz tā pārēdos, ka nokļuvu slimnīcā. Bija obligātie pārgājieni, piemēram, *Pre-tī zelta rudenim*. Izbaidījām daudz romantikas ar bērniem, ko dod kopīgs darbs, ugunskurs, spēles.

Es kā audzinātāja pie katra skolēna pacieņojos mājās (izņemot vienu meiteni!). Tad iepazīst vecākus. Kad mani puīši pabeidza 11. klasi, sūtīju viņiem uz armiju vēstules, Latvijas presi. Tas iekrita Atmodas gados. Meitenēm uz kāzām dāvināju sienas pulksteni, jo tā ir manta, ko tik ātri nesasi! Mēs ar savu audzināmo klasi katru gadu augusta pirmajā sestdienā rīkojam salidojumu. Joprojām jūtos atbildīga. Ja nomirst kāds no vecākiem, eju uz bērēm. Man šķiet, ka tā jādara.

Tagad? Gribētu skolotāju lielāku aktivitāti. Manu bērnu audzinātāji pie manis nav nākuši. Laikam neiet ne pie viena. Tas nav obligāti. Nesen mācījos kursus par bērnu evaņģelizāciju. Pedagoģs var darīt tā: safotografē bērnus nodarbībās, un tas ir iemesls, lai aizietu pie vecākiem, pat tādiem, kas neinteresējas.

(*Nobeigums 6. lpp.*)

Ko tie nospriež, tas paliek

Pagasta padomē 20. oktobrī

► Internāta darbība un izmaksas

Iepazinās ar informāciju par pils internātu un tā izmaksām. Oktobrī tur dzīvoja 14 audzēkņi (no 4 pagastiem: 5 no Kolkas, 3 no Ances, 4 no Valdgales un 2 no Dundagas). 2003. g. internāta budžeta izdevumi Ls 5730. Ieņēmumi līdz 1.10.2003. ir Ls 793, t.sk. Ls 513 no nakšņotājiem vasaras mēnešos un brīvdienās, bet Ls 280 kā maksa par internāta izmantošanu. Viens audzēknis izmaksā Ls 31 mēnesī.

Nolēma no 2004. gada slēgt līgumus ar Kolkas, Ances un Valdgales pašvaldībām saskaņā ar Dundagas pagasta padomes apstiprināto internāta izdevumu tāmi.

Dundagas pagasta skolēnus atbrīvo no maksas par internāta izmantošanu.

► Skolēnu transporta izdevumi

Nolēma arī turpmāk pārvadāt skolēnus maršrutā Dundaga — Tiņģere — Dundaga visu mācību gadu. Talsu AT biļešu naudu atmaksāt tikai tiem skolēniem, kuri nevar paspēt uz z/s *Strautiņi* autobusiem.

► Pašvaldības zemes nomas maksa un noteikumi

Apstiprināja Dundagas pagasta saistošos noteikumus Nr. 1 “Par pašvaldības zemes nomas maksu” un nosūtīja tos reģistrācijai Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā. Apstiprināja noteikumus Nr.8 “Zemes nomas noteikumi”.

► Pirmpirkuma tiesības

Atteicās no pirmpirkuma tiesībām uz nekustamajiem īpašumiem *Rožviķi* (8,4 ha), *Jaunpurlauki* (13,2 ha), *Pupavi* (120,2 ha), *Kraukļi* (26,0 ha), *Vēveri* (13,2 ha), *Ziedoņi* (22,7 ha), *Zarkalni* (3,8 ha), *Bricis* (18,1368 ha), *Dravnieki-2* (46,6771 ha), *Vid-*

nieki (5,0 ha), *Ceriņi* (24,2 ha (Kaļķu), *Birznieki* (7,4 ha), *Laukdam-bji* (25,4 ha), *Trijozoli* (10,5 ha) un *Martas* (15,3 ha).

► Pašdarbības pulciņi

Nosūtīja Talsu rajona padomei lūgumu apmaksāt transporta izdevumus Dundagas pagasta pašdarbības kolektīvu nokļūšanai uz pasākumu Talsos 18. novembrī, kā arī uz plānoto kopmēģinājumu (aptuveni Ls 150).

► Upesgrīvas speciālās sākumskolas ekskursija

Pēc Upesgrīvas speciālās sākumskolas lūguma apmaksāja ekskursijas izdevumus četriem skolēniem no Dundagas pagasta (Ls 14).

► Ērģeļu pārvietošana

Noraidīja lūgumu ar Ls 1500 atbalstīt ērģeļu pārvietošanu no Anglikāņu baznīcas uz Mazirbes ev. lut. Baznīcu, jo tam nav paredzēts finansējums.

► Zemes noma un iegāde

Nolēma uz 10 gadiem iznomāt valsts sociālās aprūpes palīdzības centram *Dundaga* daļu no 2925 m² zemes gabala 1905. gada ielā 4. Nomas maksa noteikta nekustamā īpašuma nodokļa apmērā.

Iepazinās ar SIA *ES Gāze* iesniegumu par zemes nomu un perspektīvo zemes iegādi gāzes tirdzniecībai. Uzņēmums ierosina darbību veikt uz pašvaldības zemes Talsu ielā 1, pirmajā kārtā izmantojot 10 m², bet otrajā kārtā šajā vietā iegādāties 1000 m² zemes autotransporta gāzes uzpildes stacijas celtniecībai.

Prasītā vieta šādam mērķim nav piemērota, jo atrodas Dundagas vēsturiskajā centrā un pagasta apbūves zonējumā teritorija paredzēta sabiedriskai apbūvei. Ieteica uzņēmumam sadarboties ar DUS Talsu ielā 19 un Talsu ielā 23 vai iznomāt neizmanto-

to gāzes balonu glabātavu no Ošiņu zemes īpašnieka.

Iepazinās ar SIA *Dižluksti* lūgumu uz 25 gadiem iznomāt zemi Pils ielā 2 sabiedriskā sakaru centra un ziedu veikala celtniecībai. Prasītais 0,38 ha zemes gabals paredzēts liela apjoma būvei. Piedāvāja būves vietu tirgus laukumā.

Noraidīja SIA Brūkļi DB lūgumu mainīt nomas maksu Saules ielā 18, nosakot to nevis Ls 150 mēnesī, bet pēc realizēto kokmateriālu apjoma.

► Nosaukumu piešķiršana

Pēc Talsu virsmežniecības lūguma uguns novērošanas būvei uz zemes gabala ar kadastra Nr 88500240019 piešķīra nosaukumu *Priedaines tornis* un uguns novērošanas būvei zemes īpašumā *Jaunbirzes –2 — Kaļķu tornis*. No īpašuma *Rožviķi* atdalītajam 8,4 ha zemes gabalam piešķīra nosaukumu *Gailenes, Birzniekiem* atdalāmam 7,4 ha gabalam — *Riekstnieki*.

► Kamīnmalkas ražošana

Iepazinās ar SIA *Ahēizers* pieteikumu atļaujai saimnieciskās darbības uzsākšanai kamīnmalkas ražošanā īpašumā *Drosmes* (bij. meliorācijas darbnīcās). Ražotnē nodarbinās 16 cilvēkus divās maiņās no plkst. 7 līdz 23, sestdiena, svētdiena — brīvdiena.

Atļauju izsniegs pēc dokumentu uzrādīšanas par ražotnes nodošanu ekspluatācijā. Uzņēmumam jāsaskaņo ražošanas darbība ar pašvaldības saimnieciskajiem dienestiem: atkritumu saimniecība, ūdens patēriņš, kanalizācija.

► Siltuma apgādes stratēģija

Iepazinās ar SIA *Strasa Konsultanti* atgādinājumu, ka tuvojas termiņš projektu pieteikumu iesniegšanai Valsts investīciju programmai, kas līdz šim ir bijis galvenais finansētājs centralizētās siltumapgādes rekonstrukcijas projektiem.

Ja vēlas 2005. g. uzsākt centralizētās siltumapgādes izveidi, tad jau līdz 1.11.2003. LR Ekonomikas ministrijā jāiesniedz projekta koncepcijas pie-

teikums. Ja to ministrijā akceptē, tad līdz 1.02.2004. jāiesniedz detalizēts projekts.

Padome secināja:

- gan pašvaldības iestāžu, gan dzīvojamās ēkās līdz šim lietotie apkures katli jau ir nolietoti. Dažus no tiem šajā apkures sezonā vairs nevar lietot;
- malka, galvenais kurināmais, šajā sezonā stipri sadārdzinās, ir apgrūtinātā tās iegāde;
- vēl arvien nav pieņemts politiskais risinājums par siltumapgādi Dundagas ciemā. Līdz šim ārkārtas situācijā tika ieviesta lokālā apkure;
- lai piesaistītu investīcijas, ir jāpieņem politisks lēmums par centralizētās siltumapgādes ieviešanu Dundagas ciemā;
- jānovērtē, kādu kurināmo turpmāk būtu lietderīgi izmantot: malku, šķeldu, granulas, šķidro kurināmo, elektrību; kādi ir iespējamie vietējie resursi saistībā ar mežizstrādi un kokapstrādi;
- jānovērtē dzīvojamo māju lokālo siltumapgādes sistēmu stāvoklis un skursteņu ugunsdrošība, lietojot dzīvokļos iebūvētās krāsnis;
- jānoskaidro — cik izmaksā centralizētās un cik moduļtipa siltumapgādes projekta ieviešana. Izveidoja darba grupu Dundagas siltumapgādes novērtējumam un koncepcijas projekta sagatavošanai: Andris Kojro, Ēriks Bērzkals, Gatis Ralle, Uldis Puļķis, Gunta Abaja.
- Pāces upes piesārņojums**
Iepazinās ar Edvīna Zemtiņa vēstuli par Pāces upes piesārņošanu, kuras dēļ upē pazudušas zivis. Pašlaik rekonstruē atītīršanas iekārtas. Arī PKS Dundaga ir rekonstruējusi notekūdeņu priekšattīršanas ietaises. Tas uzlabos Pāces upes tīrību.
- Alkohola mazumtirdzniecība kafejnīcā Jūras sapņi**
Atļāva i/u *Kristlībs* alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu

mazumtirdzniecību kafejnīcā *Jūras sapņi* Vīdales ielā 2 *Vecskriveri*.

► Bibliotēku nolikumi un lietošanas noteikumi

Apstiprināja Vīdales un Kaļķu bibliotēkas nolikumus un lietošanas noteikumus. Apstiprināja grozījumus Dundagas pagasta bibliotēkas nolikumā un lietošanas noteikumos.

► Zemes piešķiršana lietošanā

Pēc saņemtā pieprasījuma un pamatojoties uz likumu “Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos”, piešķīra pastāvīgā lietošanā 12,6 ha zemes saimniecības *Pernītes* izveidošanai.

► Pagasttiesas sekretāre

Iecēla Ritu Podkalni par Dundagas pagasttiesas sekretāri.

► Elektrotīkliem nepieslēgtās mājas

Papildināja 19. maija sēdē apstiprināto elektrotīklam nepieslēgto māju sarakstu ar Pāces ciema *Kaziņām*.

► Apkures katla iegāde

Tā kā ir iegūti papildlīdzekļi no grants pārdošanas Vīdales karjerā, nolēma iegādāties vienu jaunu 500 kW apkures katlu.

► Atļaujas

tehniskā projekta izstrādei

Ēkas Pils ielā 1 īpašnieki ir uzsākuši ēkas rekonstrukciju bez arhitektūras un plānošanas uzdevuma saņemšanas. Pēc pašreizējā Dundagas ciema plānojuma ēkai ir noteikts izmantošanas mērķis *Valsts aizsardzības nozīmes objekts — ugunsdzēsēji*.

Īpašnieki norāda, ka vēlas būvēt šeit veikalu un kafejnīcu. Atļāva īpašumam Pils ielā 1 izstrādāt tehnisko projektu, iepriekš saņemot no Dundagas pagasta būvvaldes arhitektūras un plānošanas uzdevumu. Noteica īpašumam zemes izmantošanas mērķi *Darījuma iestāžu un komerciāla rakstura apbūve*.

Protokolu pārlūkoja Aivars Miška

Saistošie noteikumi Nr.1

Par pašvaldības zemes nomas maksu

Izdoti saskaņā ar LR likuma “Par pašvaldībām un to uzņēmumiem” 21. panta 14. punktu un 31.10.1995. LR MK noteikumiem Nr.322 “Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas”

- Šie noteikumi nosaka kārtību, kāda nosakāma pašvaldības zemes, ko iznomā rūpnieciskā ražošanas uzņēmumu vai noliktavu apbūvei, krautuvēm, estakādēm, nomas maksa.
- Zemes nomas maksas maksimā-

lais apmērs procentos no zemes gabala kadastrālās vērtības — zemes vērtību zonā Nr.1 — 90%, zemes vērtību zonā Nr.2 — 80%, zemes vērtību zonā Nr.3 — 70%, zemes vērtību zonā Nr.4 — 65%.

3. Zemes nomas līgumos par zemi, kuru iznomā lauksaimniecības, ūdenssaimniecības un rūpniecības, kā arī satiksmes infrastruktūras objektu vajadzībām, pārvaldes, veselības aizsardzības un sociālās aprūpes iestā-

des, izglītības, zinātnes, kultūras, sporta u.c. sabiedriskas nozīmes objektu celtniecībai un uzturēšanai, gada nomas maksa nosakāma ne mazāk kā 3 % apmērā no zemes kadastrālās vērtības. Pārējos gadījumos — ne mazāk kā 5 % apmērā no zemes kadastrālās vērtības.

4. Zemes nomas maksu var samazināt ar Dundagas pagasta padomes lēmumu atbilstīgi konkrētajiem apstākļiem, bet tā nevar būt mazāka par nekustamā īpašuma nodokļa likmi no zemes kadastrālās vērtības.

5. Nomas maksu maksā fiziskas vai juridiskas personas, kas lieto (nomā) pašvaldības zemi.

6. Nomas maksu maksā par tekošo gadu. Nomas maksas maksātājs atkarībā no paredzamā maksājuma apmēra veic maksājumus šādos termiņos:

- a) ja paredzamais nomas maksas apmērs ir līdz 2000 latiem — reizi ceturksnī, ne vēlāk kā 31. martā, 15. maijā, 15. augustā un 15. novembrī vienas ceturtdaļas apmērā no maksājuma gada summas,
- b) ja paredzamais nomas maksas apmērs ir virs 2000 latiem — vienlīdzīgās daļās līdz katra mēneša 15. datumam no maksājuma gada summas.
7. Personu loks, kas atbrīvojams

no nomas maksas vai kurām piemērojami nomas maksas atvieglojumi — nav.

8. Nomas maksa iemaksājama Dundagas pagasta padomes budžetā.
9. Maksājumu kontroli veic NĪN inspektors.
10. Noteikumi stājas spēkā likumā noteiktajā kārtībā.
11. Noteikumi ir spēkā līdz to grozīšanai vai atcelšanai,

Dundagas pagasta padomes priekšsēdētājs G. Laicāns

(Zemes nomas noteikumi nākamreiz.)

Konference par bērnu tiesību aizsardzību

10. oktobrī pirmajā Bāriņtiesu un pagasttiesu darbinieku asociācijas konferencē Rīgā no Talsu rajona piedalījās Talsu bāriņtiesa un Virbu, Laucienas un Dundagas pagasttiesas.

Iesākumā konferences viesi un dalībnieki noskatījās **pirmo raidījumu no TV raidījumu cikla *Sargājiēt bērnus!* To rādīs otrdienās plkst. 18.15. LTV 1. kanālā ar atkārtojumu tajā pašā dienā plkst. 23.35.** Raidījuma tematika ir ļoti plaša: bērni un audžuģimenes, seksuālā un fiziskā vardarbība pret bērniem, bērni invalīdi, bērnu traumatisms, AIDS, narkomānija, bērnu un ģimenes rehabilitā-

cija, likumdošana u.c. Raidījuma nolūks nav sabiedrību šokēt, bet gan piedāvāt konkrētās problēmas risinājumu.

Profesionālas atziņas diskusijās pauda lietpratēji. Diskusijā “Bāriņtiesu un pagasttiesu kā aizbildnības un aizgādības iestādes sadarbība ar citām iestādēm” piedalījās Valsts cilvēktiesību biroja vadītājs Olafs Brūvers. Viņš mudināja ziņot par gadījumu-

miem, kad kāda vietējā mērogā ietekmīga persona nepilda pagasttiesas lēmumus. Izglītības un zinātnes ministrijas speciāliste S. Spalviņa pārsteidza visus, nosaucot viena audzēkņa uzturēšanas izmaksas Pilcenes pāraudzinašanas iestādē — 15 tūkstoši latu gadā. Šo iestādi slēdz un 23 tās audzēkņus izvietos atlikušajās divās.

Otra diskusija bija veltīta bērnam ģimenē un ārpusģimenes aprūpē. Nolemts samazināt audzēkņu skaitu bērnu namos, tos apvienot un aizgūt labāko no abām ārpusģimenes aprūpes formām — aizbildnības un audžuģimenes. Iespējams, ka turpmāk audžuvecākiem maksās nevis atlīdzību par pienākuma pildīšanu, bet algu. Inčukalna bērnnunama direktors Ivars Lācis ziņoja, ka 2002. gadā adoptēti 20 bērnu nama bērni, bet šogad tikai

viens. Viņš arī uzsvēra, ka vislielākais bērnu tiesību pārkāpums ir uzaugt bērnam bērnnunamā. Direktors lūdza vērsties pie draudžu locekļiem un rosināt viņus kļūt par aizbildņiem vai audžuģimenēm tiem bērniem, kuriem bioloģiskajā ģimenē ir problēmas. Savukārt Grostonas draudzes skolas dibinātāja uzsvēra sabiedrības greizo orientāciju. Bērns nav problēma, bet gan visaugstākā vērtība. Rūpes par bērni jāuzlūko kā goda lieta.

Pēc pusdienām ar konferences dalībniekiem pārdomās dalījās īpašo uzdevumu ministrs bērnu un ģimenes lietās Ainārs Baštiks, uzsverot ģimenes pašvērtību. Kāpēc tik maz laika pavadām kopā, kāpēc visas pa dienu sakrātās negatīvās emocijas “izsviežam” ģimenē? Ģimene kā visi lieli dārgumi jāsavargā. Iespējams, jau no

nākamā gada ģimenei, kas adoptēs bērnu, maksās vienreizēju pabalstu — tūkstoti latu.

Atlikušajā dienas daļā iepazinām Salacgrīvas un Salaspils bāriņtiesu sadarbību ar sociālo dienestu. Konferences noslēgumā pieņēma rezolūciju *Par bāriņtiesu un pagasttiesu nozīmi bērnu tiesību aizsardzībā novados, pilsētās un pagastos*. Rezolūcijas atbalsta tēzes: ģimene ir dabiska bērna attīstības un augšanas vide; bāriņtiesas un pagasttiesas darbinieku kvalifikācijai jābūt tādai, kas ļauj profesionāli strādāt gan ar bērnu, gan ar viņa vecākiem; svarīgs ir sabiedrības atbalsts un palīdzība bērnu tiesību pārkāpumu novēršanā un profilaksē.

Daina Dēvita, pagasttiesas priekšsēdētāja

Liekam aiz auss!

SIA Ziemeļkurzeme ikdiena

Ja nu kādas pagasta nozares vadītājam ir rūpju pilna dzīve, tad tas ir SIA Ziemeļkurzeme ūdenssaimniecības struktūrvienības rīkotājdirektors Gatis Ralle. Kas jauns pagasta centra ūdenssaimniecībā, kā sokas apsaimniekot mājas?

Atdzelzošana — pēc gadiem trim

Dundagas ūdenssaimniecības ūdensvadu tīkls ar visiem sazarojumiem stiepjas 11 km garumā, kanalizāciju tīkli — 9,3 km. Lielākās raizes sagādā noliegtie ūdensvadi un ūdens kvalitāte. Sabiedrības veselības aģentūras Tukuma filiāles (bij. SES) speciālistu četrreiz gadā veiktās analīzes parāda, ka ūdens atbilst noteiktajiem radītājiem, izņemot palielināto dzelzs saturu un līdz ar to krāsu.

Diemžēl laikam tikai 2007. gadā tiksīm pie atdzelzošanas iekārtām. Tā kā Dundagas vārdam ir laba slava Rīgā, esam ieļauti izpētes projektā, kas aptver 12 Kurzemes pilsētas un ko līdz gada beigām pabeigs SIA *Vides inženieri*. Tālāk tā liktenis izšķirsies Briseles varas gaitenīs. No savas puses projekta gaitu nevaram paātrināt. Mums jāiegulda līdz 20 % līdzfinansējumā. Pēc atdzelzošanas iekārtu uzstādīšanas palielināsies arī ūdens ieguves izmaksas, un tas var radīt tarifu kāpumu. Līdz šim Dundagas centrā dzeramo ūdeni izmanto sadzīves vajadzībām, dārzu laistīšanai. Vasarā ūdens patēriņš pieaug dubultīgi. Neapšaubāmi, iedzīvotājiem jāsaņem kvalitatīvs dzeramais ūdens, tomēr — vai dārzus laistīsim ar dārgu atdzelžotu un attīrītu ūdeni?

Daudzi centra iedzīvotāji iecienījuši avotiņu. Analīzes neapstiprināja baumas, ka tur it kā ieplūst kanalizācija. Avota ūdens ir nekaitīgs, gan ar palielinātu kaļķa daudzumu.

Notekūdeņi un kanalizācija

Šogad beidzot jutīsim projekta rezultātus, ko 2000. gadā veica SIA *Agroprojekts* Liepājas nodaļa trīs Ziemeļkurzemes pašvaldību — An-

ces, Tārgales un Dundagas — kopprojektam. Valsts piešķirtās investīcijas ļauj Dundagai rekonstruēt attīrīšanas iekārtas. Jau notiek sagatavošanas darbi.

Līdz šim ir cietusi daba, mūsu deguni (smaka liecina, ka attīrīšanas process ir tikai daļējs vai nenotiek pavisam) un SIA *Ziemeļkurzeme* maciņš (dabas resursu nodokli maksājam trīskārtīgi). Mūsu attīrīšanas iekārtas nedarbojas normālā režīmā vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, bioloģisko procesu attīrīšanas iekārtās izjauc lietus ūdens, jo mums nav atsevišķas lietus ūdens kanalizācijas. Diemžēl tās būvniecība izmaksātu pārāk dārgi. Vienīgais — centīsimies normalizēt procesu pašās iekārtās.

Otrkārt, raizes sagādā ražošanas notekūdeņi no piensaimnieku kooperatīvās sabiedrības *Dundaga*. Viņu notekūdeņiem nav priekšattīrīšanas un pilnvērtīgi nedarbojas notekūdeņu izlīdzināšanas iekārtas. Tas nozīmē, ka sastrēgumstundās PKS *Dundaga* iepludina lielu daudzumu palielinātas koncentrācijas notekūdeņus mūsu attīrīšanas iekārtās, tur izjaucot bioloģisko procesu stundas laikā. Dzīvie organismi attīrīšanas iekārtās ar milzu pārslodzi netiek galā!

Saprotams, PKS nav viegli izdzīvot konkurences apstākļos, tomēr piensaimniekiem pēc iespējas jātiek galā ar notekūdeņiem, lai neradītu problēmas mūsu uzņēmumam un tādējādi dabai. Ne vienmēr procesu izjauc tikai PKS. Arī aizsērējumu izraisītās kanalizācijas sistēmas avārijas rada pārslodzi attīrīšanas iekārtās. Atgādināšu iedzīvotājiem, kuru dzīvokļi ir pieslēgti kanalizācijas sistēmai, — kanalizācijas tīkli ir paredzē-

ti notekūdeņu novadīšanai, nevis sadzīves atkritumiem. Deviņas desmitdaļas avāriju izraisa cilvēku nepazīnīgums vai pat kaitniecība. Kanalizācijā met higiēnas preces, pārtikas produktus, ogas, sēnes, visdažādākos sadzīves priekšmetus — spuldes, birstes, auduma gabalus utt. Avāriju novēršana izmaksā dārgi, aplūst māju pagrabi!

Veiksmīgi sadarbojamies ar Vagerīdas komūnu Zviedrijā, krietni palīdzējusi ir tautiete Inta Mortinsone. Mūsu notekūdeņu saimniecības uzla-

Anekdote vai patiesība? Pirms gadiem divdesmit, drīz pēc attīrīšanas iekārtu uzcelšanas, skolēni devušies ekskursijā gar iekārtām un pie iztekas padzērušies, domādami, ka tas ir avotiņš. Nevienam pumpas nav sametušās. Un kāds tad bijis attīrīto notekūdeņu skats un garša!

bošanai zviedri sakomponējuši un kompaktdiskā izdevuši dziesmu par ūdeni, no iegūtajiem līdzekļiem sedzot visas izmaksas. Vagerīdas pašvaldība piedāvāja arī demontēt viņu vecās, bet lietošanai vēl noderīgās iekārtas.

Šogad rekonstruēsim vienu aerotenku un uzstādīsim ļoti nepieciešamo notekūdeņu skaitītāju. Rekonstrētājā aerotenkā ierīkosim mūsdienīgas gaisa padeves sistēmas, kas būtiski uzlabos notekūdeņu kvalitāti. Nākamgad ceram rekonstruēt otru aerotenku un izbūvēt pieņemšanas kameru tiem notekūdeņiem, ko ved no kanalizācijas sistēmai nepievienotām mājām. Viena aerotanka rekonstrukcijas darbus domājam pabeigt līdz novembra beigām. Līdzfinansējuma daļa no pagasta padomes — 2700 latu. Nākamgad nepieciešami Ls 4000, kas noteikti jāparedz pašvaldības budžetā.

Par māju apsaimniekošanu

Visas centra mājas ir vecas un sliktā tehniskā stāvoklī, sākot ar jumtiem un beidzot ar iekšējiem tīkliem un fasādi. Turklāt iedzīvotāju samērā nelielie maksājumi liedz mums izdarīt tik, cik pašlaik nepieciešams. Bieži vien mājas kvadrātūra ir liela, bet ēkā dzīvo nedaudz cilvēku. No viena dzīvokļa iegūstam līdz 3 latiem mēnesi, bet, lai nomainītu jumtu, bez tūkstoša nav ko iesākt...

Katrai mūsu apsaimniekošanā esošajai mājai ir savs konts, jebkurā brīdī datorā redzam uzkrāto summu. Ja tā ir lielāka, tad mājas vecākais var noteikt, vai krāt naudu tālāk, vai kaut ko remontēt. Celniecības pakalpojumi, firmu piedāvājumi ir ļoti dārgi. Naudas arī nav tik, lai paši izveidotu brigādi sezonas darbiem.

Daudzdzīvokļu mājās desmit līdz trīsdesmit procentu nemaksā un dzīvo uz maksātāju rēķina. Dažās mājās no desmit dzīvokļiem maksā viens. Tad naudu neieguldām mājā kopumā, bet vajadzības gadījumā kaut ko izremontējam godprātīgajam maksātājam. Par pajām privatizēto māju iedzīvotāji paši vāc naudu neatliekamiem darbiem.

Nemaksātājiem izsūtām brīdinājuma vēstules. Ietekmēt viņus ir grūti. Kā noslēgt ūdeni daudzdzīvokļu mājā atsevišķiem dzīvokļiem?

Patīkami pavērot ēkas Talsos un Ventspilī. Talsos par māju apsaimniekošanu iedzīvotāji maksā divreiz vairāk nekā Dundagā, Ventspilī — četrreiz. Mums atliek priecāties par labu sēņu un ogu gadu. Iedzīvotāju maksājumi nedaudz palielinās...

Par apkuri rūpējamies tīri tehniski. Nodrošinām, lai būtu kārtībā apkures iekārtas tur, kur ir atsevišķā apkure.

Nākotne rādās sarežģīta. Šogad palielinājās izmaksas analīzēm, nākamgad palielināsies elektrībai. Celss minimālā alga. Iespējams, ka vajadzēs pārkārtot SIA. Šādas pārmaiņas rada nelabvēlīgu spriedzi un neziņu darbiniekos.

Alnis Auziņš

KAS JAUNS PAGASTĀ?

Ziņo izpilddirektors Andris Kojro

Tualetes celtniecība

Cenu aptaujā starp trīs pretendentiem uzvarēja SIA *Namdaris*, ar to noslēdzām līgumu. 14. oktobrī jaunajai celtni nosprauda vizūru un simboliski uzsāka darbus — piedalījās SIA *Namdaris* pārstāvji un Andris Kojro. Līdz 30. XI tualete ir jāuzceļ. Lūdzu Visvaldi Biezbārdi iemūžināt fotogrāfijās visu celtniecības gaitu, jo tā ir desmit gadu vēsture...

Celtniecībai ņemtais kredīts jāatmaksā līdz 2005. gada maijam. Būvdarbu gaitā strādnieki nojauks graustu. Tas uzliks pienākumu sakopt visu autoostu. Ziedu kioska jaunajā ēkā gan nebūs, jo sarežģīto komunikāciju dēļ (ūdensvads, elektropārvades līnijas) tualeti nav iespējams uzbūvēt ne par centimetru lielāku.

Patīkami, ka arī citviet centrā, bijušajā ugunsdzēsēju mājā un vecajā sīrupfabrikā, noris būvdarbi. Pie pagastmājas saposām vecos mūrus. Šajā vietā ceram ierīkot skatu laukumu.

Apkure un rudens darbi

Līdzko oktobrī pazeminājās temperatūra, sākām kurināt. Malka ir sagādāta, apkures sistēmas salabotas, arī daudzdzīvokļu mājās. Šosezon

iegādāsimies jaunu apkures katlu pilij. Vēl jāveic cenu aptauja. Jāuzsver, ka pilī var būt tikai atsevišķa apkure, pievilkt klāt trasi nav lietderīgi.

Esam domājuši, kā taupīt siltumu, un aicinu arī struktūrvienībās uzmanīgi paraudzīties, vai viss nosiltināts kārtīgi. Arī viens divi grādi ir būtiski. Pilī un mākslas un mūzikas skolā esam remontējuši logus, cik jaudājam, nolīmējot rāmjus ar blīvumiju. Nomainīsim radiatorus pils lielajā zālē. Visbēdīgāk ar siltuma taupīšanu bērnudārzā, jo tur diviem logiem rāmji ir sapuvuši un priekšējās rūtis izkritušas. Ceru tomēr sagādāt naudu, lai šos logus saremontētu.

Laikus izvietojām uz ietvēm smilšu kastes, lai nokaisītu ielas un ietves ar smilšu un sāls maisījumu. Slēgsim līgumu ar 18. ceļu remonta daļu par Pils ielas un Dinsberga ielas kaisīšanu. Sāls koncentrācija nav tik liela, lai nelabvēlīgi ietekmētu kokus. Esam gatavi centrā kaisīt atsevišķus valsts nozīmes autoceļus, Brīvības ielu. Līdz salam lūkosim nogreiderēt visus mūsu grantētos ceļus.

Atkritumu saimniecība

Gandrīz gadu sadarbojamies ar SIA *Janvāri*, kas nomainījusi daļu

vecu 750 l metāla konteineru pret 1100 l plastmasas konteineriem. Tie arī ir lietoti, bet vēl gana labi. Priekšrocības cilvēkiem un neērības suņiem — tajos grūtāk iekļūt, jo vāki ir stingri aizbīdāmi. Tā kā šie konteineri ir jāpārstumj, tad atkritumu tvertņu laukumi būs jābetonē.

Priecājos, ka iedzīvotāji visai labprāt iegādājas oranžos atkritumu maisus. Cena — 0,26 santīmi — ir maksa par pakalpojumu. Drīz būs izmantoti 600 maisi. No manis iespējams iegādāties arī 240 l konteinerus, ko novietot pie individuālajām mājām. Viens kontainers maksā 15 latus, tad vēl jānoslēdz līgums par atkritumu izvešanu.

Mūsu izgāztuve ir slēgta. Kur likt lielizmēra sadzīves atkritumus, piemēram, vecus televizorus? Savulaik Dundagas centrā jau esam novietojusi lielo oranžo konteineru. Padārgi tas pašvaldībai izmaksā, bet acīmredzot tā atkal būs jādara.

Diemžēl slēgtajā izgāztuvē kāds laiku pa laikam cenšas kaut ko ievest. Parādījušās izlietotās piena pakas lielā daudzumā, acīmredzot no kāda sabiedriskās ēdināšanas uzņēmuma. Ko darīt? Mēs visu nolīdzinām līdz ar zemi...

Skovbo vizīte

Pēc ilgāka laika oktobra sākumā pie mums trīs dienas ciemojās dāņu

komūnas politiskā delegācija ar viņu pašvaldības vadītāju Oli Hansenu un izpilddirektoru Monu Petersenu priekšgalā. Abas pašvaldības vienojās, ka politiskās delegācijas apmaiņšies reizi četros gados, biežāk sadarbosies atsevišķas iestādes, kā skolas, jaunums — atsevišķi mūsu lauksaimnieki varētu braukt uz Dāniju, lai iepazītu kaimiņu ES pieredzi.

Pasta pārceļšanās uz pili

Visādi nākam pretī pastam, lai šī iestāde rastu mājvietu pilī. Silts nāk ar sildīšanu, pasts — ar gaidīšanu.

A.A.

Mūsējie Kuldīgā

24. X divas 5. –9.kl. un divas 10.- 12.kl. teātra sporta komandas piedalījās pirmajā turnīrā ārpus Talsu rajona. Viena komanda ieguva visaugstāko punktu skaitu, visas saņēma diplomus, tāpat atzinības rakstu par drošu darbošanos svešos apstākļos, bet Sabīne Freiverte, Magda Frišenfelde, Jānis Freibergs un Uldis Švedenbergs — individuālos diplomus. Spēkošanās ar pieredzējušām Talsu, Saldus un Kuldīgas rajona komandām deva pārliecību, ka droši varam gatavoties un piedalīties turpmāk.

Vaira Kamara

Latvijā

27. septembrī Lestenē svinīgi atklāja latviešu leģionāru brāļu kapus. **29. septembrī** pilnvaras beidzās 5 no 9 Nacionālās radio un televīzijas padomes locekļiem, arī tās priekšsēdētājam Ojāram Rubenim.

1. oktobrī vairākās vietās Latvijā svinēja ievērojamās aktrises Antas Klints 110. dzimšanas dienu.

Oktobra sākumā Rīgā svinīgos pasākumos godināja Tautas frontes 15. gadadienu.

5. oktobrī no mums šķīrās dzejnieks Jānis Baltvilks.

8. oktobrī Teātra muzejā atklāja aktrises Lilitas Bērziņas 100. dzimšanas dienu veltītu izstādi.

10. oktobrī nodeva lietošanā Rīgas rātsnamu.

10. oktobrī Druvienā Jāņa Poruka dzejas dienā vietēja skolā viesus cienāja ar zīdēni jeb Buņģa zupu.

13. oktobrī Latvijas Sociālistiskās partijas biedri pie Uzvaras piemiņekļa Rīgā *atzīmēja* padomju kara spēka ienākšanas 59. gadadienu.

14. oktobrī Rīgas galerijā atklāja Maijas Tabakas jaunāko darbu izstādi.

15. oktobrī sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija noteica, ka no nākamā gada par vienu kilovatstundu iedzīvotājiem būs jāmaksā 4,15 santīmi (līdz šim 3,5 santīmi).

16. oktobrī par jaunās Nacionālās radio un televīzijas padomes priekšsēdētāju ievēlēja Imantu Rākinu.

21. oktobrī no dzīves šķīrās politologs Nikolajs Neilands.

22. oktobrī sākās pirmais starptautiskais animācijas filmu festivāls, kurā rādīja pašu bērnu veidotas multiplikācijas filmas.

22. oktobrī VEF Kultūras pilī notika Diānas Spertāles grāmatas “Uldis Dumpis. Spoguļattēls” atvēršanas svētki.

24. oktobrī iekšlietu ministrs Māris Gulbis un Rīgas pilsētas galva Gundars Bojārs vienojās, ka jāslēdz tirgus *Latgalīte*.

27. oktobrī gadskārtējo Aleksandra Čaka balvu pasniedza dzejniekam Uldim Bērziņam un fotogrāfei Mārai Brašmanei.

Pasaulē

24. septembrī ar milzu panākumiem Maskavas konservatorijā koncertēja koris *Latvija*.

26. septembrī 8 ballu zemestrīce nodarīja postījumus Hokaido salai (Japāna).

28. septembrī Japānā nomira pasaules vecākais vīrietis — 114 gadus vecais Jukiči Čuganji.

30. septembrī nacionālboļševiki ar melnu krāsu notraipīja Latvijas vēstniecību Maskavā.

8. oktobrī Kalifornijas štata (ASV) gubernatora vēlēšanās uzvarēja kinoaktieris Arnolds Švarcenegrs.

9. oktobrī ASV laida kļajā pirmās dzeltenī zaļās 20 dolāru naudas zīmes.

15. oktobrī Ķīna kļuva par trešo valsti pasaulē, kas palaidusi izplatījumā savu kosmosa kuģi, ko pilotēja ķīniešu astronauti.

23. oktobrī Berlīnes centrā atklāja un padarīja nekaitīgu Otrā pasaules kara aviācijas bumbu.

Aizvadītais septembris bijis vissiltākais, kopš pasaulē veic meteoroloģiskos novērojumus.

Ciemos

ILDZERE

(Nobeigums)

VĀCU LAIKI

Edgars Egle: “Tēvs Viktors vācu laikā aizgāja strādāt uz dzelzceļa, lai nebūtu jāiet uz fronti. Māte Marta mācēja labi vāciski.

Tepat netālu no mūsu mājām, *Mazmelķiem*, gāja mazbānītis, un pie paša dzelzceļa, kur tagad pagriezies uz Televīzijas torni, atradās vairākas koka barakas. Tur strādāja žīdi, lādēja vagonus. Dzīvoja viņi blakus pašreizējam pensionātam — tālāk, kur jaunā dzīvojamā māja uzcelta. Viens sargs veda viņus gar mūsu mājām uz darbu, tā ap trīsdesmit katru reizi. Mamma nolika ārpusē vārtus kartupeļus. Cits sargs ļāva paņemt, cits neļāva.”

Māra Heniņa: “Te, gar bānīša sliekšņiem, viņi gāja darbā. Taisīja dzelzceļu prom aiz Paņa. Mēs nosviedām rāceņus zemē. Vācieši atļāva ņemt.”

E.E.: “Vienu dienu mēs abi ar kaimiņu puiku Leopoldu Šmeliņu no *Oļiem* redzējām, kā vācieši žīdus kāra. Tas varēja būt 1943. gadā, pavisam netālu no pareiztīgo kapiem. Tur pletās klājš lauks ar ozolu. Mēs, aiz kapu vaļņa noslēpušies, noskatījāmies. Bija uzceltas vienas karātavas. Vācietis lika pa vienam kāpt uz ķebļa, otram jāspēr ārā. Bet daudzi bija tik vārgi, ka nespēja izspert. Vācieši viņus sit, nabadziņi blāuj kā nelabie. Pavisam pakāra kādus divdesmit.

Pakārtos veda prom ar automašīnu. Spēcīgākie žīdi sasvieda iekšā, beigās arī viņus pakāra. Tēvs pēc tam teica, ka aizveduši uz *Čiekuriem*.

Nu vairs ozola nav, bet lauks ir aizaudzis.”

M. Heniņa apstiprina E. Egles teikto: “Žīdus uz mūsu ciemu veda glabāt, Paņam pretī.

Te, kur iet uz *Ozolu* cūku fermu, ir apbedīti vācu virsnieki. Tur arī tagad liels krusts uzlikts, bet kapi nav kopti.”

Pēteris Samītis, dz. 1928. g. *Drūviņās*, no 1934. g. dzīvojis *Austrumniekos*: “Tur bija pārdesmit vāciešu kapu, divās rindās stāvēja: krusts, brūņupure, kopīņa. Bijušais saimnieks Šmits, līdzko beidzās karš, kopīņas nolīdzināja. Pēc tam tur ierīkoja cūku kompleksu. Man liekas, tur dažī latvieši arī apglabāti.”

E.E.: “Vācieši atkāpjoties iešāva degošas lodes barakās, kas bija pie dzelzceļa, un nodedzināja. Mēs, puikas, tieši tad sēdējām tur iekšā un cepām desas. Tikko izmukām ārā.

Mūsu dārzs līdz pat mājas durvju priekšai bija nomīnēts. Iziet jau varēja, žogs stiepās mīnu laukum riņķī. Kad krievs nāca iekšā, izņēma minas ārā. Tās bija tankiem domātas. Redzēju, kā viens vācietis pārskrēja mīnu laukum pāri. Neuzsprāga! Es nezinu, kāpēc tieši to vietu nomīnēja.

Uz to māju pusi, kur kādreiz Mierkalns dzīvoja, vācieši ar tanku dūrēm šāva, trenējās. Aiz dzelzceļa bija zenītartilērija, tālāk — smagā artilērija. Kur kādreiz bija ādbāze, tur atradās žandarmi barakas.

Pieaugušajiem bija jārok tranšējas — gribi vai negribi, bet par to dabūja pārtikas talonus. Es, mazs puika būdams, arī gāju rakt — tepat netālu no mūsu mājas. Cik tad es, piecus sešus gadus vecs, ar mazu lāpstīņu varēju izrakt, bet vācieši deva talonus kā lielajiem. Pie slimnīcas saņēmām pretī pārtiku.

Aiz *Melķu* mājām vācieši ganīja zirgus. Mēs, puikas, katru vakaru jā-

jām prom aiz slimnīcas, tur atradās zirgu stallis. Par to mums atkal deva ēst — zupu, biskvītus, konfektes. Paēduši ar kājām nācām mājās.”

P.S.: “1942. g. janvārī vai februārī paziņoja, ka mūs pārvieto, jo mūsu īpašums, *Austrumnieki*, vajadzīgs armijai. Mēs gan prom nebraucām un palikām tepat Dundagā. Jūnijā vai jūlijā sāka būvēt dzeloņstiepli žogu apkārt mūsu mājām. Laikam gūstekņi taisīja. Žogu uzslēja divarpus metru augstu, vieta izskatījās pēc nometnes. Uzraksts klāt — bez brīdinājuma šaus. Tur sacēla trīs barakas. Pie vārtiem sargbūdiņa. Pavasarī atveda ebrejietes no Eiropas, tādas — 18 līdz 22 gadu vecas, domāju, ka vairākus simtus. Visām mati uz nullīti nodzīti. Civilās drēbēs ģērbtas, no trīs simt metru attāluma redzēju. Cilvēki runāja, ka viņas domātas par blicmeitenēm vācu karēivjiem. Vai tā bija, es apgalvot nevaru. Apsardze dzīvoja *Matisonos*, pretī otrā pusē, to māju es mantoju un tur tagad dzīvoju. Pie žoga nevarēja pieiet, sargi staigāja apkārt — ik pa piecām minūtēm kareivis ar suni gāja riņķī. Vienreiz, kad līdu, dabūju ar pipku.

1943. g. martā vienā naktī ebrejietes kaut kur aizveda prom.

Mēs tur atgriezāmies pēc kapitulācijas jūlijā. Barakas bija nojauktas, žogs iesākts noārdīt. *Čikstēs*, kur atradās vācu virsnieki, bija kaut kādas ķimikālijas, tās bija izsētas pa mūsu mežu. Tranšējas vēl tagad var redzēt. Pagājušajā pavasarī tranšējā es vēl atradu divus galvaskausus.”

Maiga Lūse: “Mans brālēns Leons bija leģionā, paspēja vienu kāju, vēlāk dzīvoja Amerikā. Vēstulēs viņš dikti sapņoja par neatkarīgu Latviju.

Tā jau vācu laikos nekādas vainas nebija. Karu nejuta. Mans tēvs drusku mācēja vāciski. *Austrumniekos* bija virtuve. Vien brītiņu man arī tur bija jāstrādā. Pa vakariem vācu puikas nāca ciemos. Pret *Vecbūkaltniem* gāja mazbānītis, židietes vēl iekšā degvielas mucas. Es tur gāju ganos. Bet neviens man pirkstu klāt nepielika. Manai mātei dikti patika, kā vācieši soļoja. Dažreiz ienāca mūsu sētā, vecamātei par godu nosoļoja. Stāja bija!”

M.H.: “Vācu laikā te bija mierīgi, labi. Vācieši dzīvoja *Ādģeros*. Mēs ar vecākiem vienā istabā, vācieši otrā. Atkāpjoties vācieši nodedzināja vairākas mājas, arī mūsu veco māju.

Mēs dzinām cauri visai Jaundundagai govis ganīt. Redzēju, kā vācietis sita vienu žīdu. Man tad bija dusmas.”

Aija Zviedre: “Vācu laikā mūsu mājās vienā galā dzīvojām paši, otrā — žandarmi ar sievām vai brūnēm. Pret visiem izturējās brīnišķīgi. Man liekas, tēvs gan kāva cūku katru mēnesi, bija jāgādā, lai vāciešiem netrūktu ēdamā. Bet joprojām pie mums strādāja puīši un meitas, bija ap 80 ha zemes.”

M. L.: “Jaunībā, vācu laikā, sportoju. Skrēju 100 m, metu šķēpu, grūdu lodi, lecu augstumā un tālumā, piedalījos triscīņā. Pa vakariem pulcējāmies sporta laukumā pie tautas nama, Imants Sinka mums bija par priekšnieku. Bet treniņi bija darbs plāvā. Braucu sacensties uz Ventspili, Tukumu, Jelgavu.”

PĒCKARA GADI

M.L.: “Māsa Mirdza strādāja pagasta valdē. Trakajos juku laikos, kad nāca krievs iekšā, aizskrēja prom. Varbūt bija kādā ieskatījusies? Tēvs, pats kā jūrniece pasauli izbraidījis, neliedza. Māsa nokļuva Vācijā un tad

Čehoslovākijā. Vēlāk pāris reizi te ciemojās. Nu jau mirusi.

Kad krievi nāca iekšā, mežā govis ganīt baidījās. Jau izskats vien krievu karavīriem bija briesmīgs — puķaikas mugurā. Nekas šausmīgs gan nenotika.”

E.E.: “Kad vācieši muka uz jūru prom, viņi svieda produktus ārā. Mēs salasījām. Abi ar tēvu vēlām milzīgu siera rituli, apmēram pusotra metra diametrā (*rāda ar roku, pieliekot pie auguma*). Garām brauca vācietis ar motocikletu, mēs grāvī iekšā. Vācietis ar pistoli kā šauj, tā trāpa siera ritulim vidū! Mēs drusku gabaliņu dabūjām pagaršot, tūlīt krievs klāt un atņēma, tāpat konservus. Ar automašīnu atbrauca un atņēma produktus.

Krievi zaga pulksteņus. Mums arī nozaga. Tad mātes brālis Fricis Kēnigsvalds rīkojās. Viņš kādreiz bija Budjoniņu armijā dienējis, Ļeņinu sargājis, 12 gadus prom no *Melķiem*. Visu Krieviju izgājis, daudz ordeņu bija, labi runāja krieviski. Fricis teica: mēs gan nezagām, lai ko būtu ieņēmuši! Noķēra to krievu, zagli, sasēja, Fricis viņam atņēma plinti, vīri pārmeklē-

■ *Aijas Deksnas mūža aizraušanās — bites.*

Aivara Miškas foto

ja, un pulksteņi atrada piesietu pie kājas. Atņēma. Te dzīvoja krievu virsnieks, tam Fricis visu pateica.”

A.Z.: “Mans tēvs bija humora vecis. Reiz bija Teņa diena — vēls rudens, kad cūkas kāva. Tās bija kara laika beigas, Vidzemes radi Mucenieki bija sabraukuši. Tēvs teic, ka jādzen Tenis. Vidzemnieki to nezināja. Uztaisīja tādu ambrāžu. Vēls vakars, tumšs, tēvs uzkāpj istabaugšā un nu dzīs Teni pa trepēm zemē. Bet vienam ar maisu leņķ jāgaida. Mēs, bērni, šausmīgi nobijušies, zem galda. Mucenieku Elza ar maisu rokās gaida. Tēvs augšā klopē bleķa vanniņu, uztaisa zvērīgu dumpi. Tad, nez kur izrāvis palielu lupatu lelli, met to leņķ. Izskatās pilnīgi pēc maza bērna. Elza tumšā ierauga bērnu, iebļaujās, saķer galvu un palaiž maisu vaļā. Elzai trīs rokas.

Kad krievi nāca iekšā, paps ar mammu dārzā noraka bildes. Tur bija aizsargu bildes, visādas izrīcības, balles, Jāņi. Kad laiki stabilizējās, izraka, bet puse bija palikusi brūna — kastē nebija ventilācijas. Plankumi bija visām. Daļu pēc tam pārfotografēja.

Pēc kara nebija naudas, ko nodokļus samaksāt. Bet pilnas ķistes ar miltiem bija. Mamma ar brāļa sievu Elzu cepa ķimepmaizītes un katru trešdienu veda uz Ventspils tirgu pārdot. Elza pēc profesijas bija pārdevēja. Bānītis brauca pavisam tuvu mūsu mājām garām. Septiņi vai astoņi vagoni bija,

laikam divi logi katrā pusē. Līdz Ventspilij vismaz četras stundas ar mazbānīti, es arī braucu līdzi.

Mēs ar māsu Guntu, lai pucētos, lasījām peļņai dzērvenes. Vēl oktobra vidū gājām, kājas nosaldējām.”

PADOMJU VARAS REPRESIJAS

1941. gadā izvesti (LVA, Represēto saraksts 1941 — 1953; R., 1995) Berkeviči — Fricis, Emma, Gertrūde (*Dingas*); **1949. gadā izvesti** (LVA, Represēto saraksts 1949; R., 4/1995) Kenigsvaldi — Aleksandrs, Fricis, Imants, Jānis, Ruta, Vilis (*Melķi*), Valdis Heibergs (?) (*Bukalti*), Krastiņi — Hugo, Austra (*Lielbērzi*).

Pēc iedzīvotāju atmiņām spriežot, dažs labs saimnieks no izvešanas paglābās citu padomju varas spaidu dēļ — par normu neizpildi bija ievietots cietumā.

M.H.: “Ne Panu, ne Būkalu neizveda, bet Dingu gan. Dinga bija Berkevičs, Būkalts — Derkevičs, un teica tā, ka viņi sajaukti, it kā vajadzējies izvest Būkalu. Dinga bija dikti labs. To kalpi arī teica. Visi lopi tur palika.”

M.L.: “Mēs jau maisus bijām sagatavojuši. *Bundzniekos* gan algots darbaspēks nestrādāja. Mātes brāli Artūru Derkeviču apcietināja ap izvešanas laiku. Viņa sieva Zibillija kaut kur pamuka.”

E.E.: “Izveda no *Melķiem* divus, mātes brāli, Frici gan ne. (Represēto sarastā gan minēts. — A. A.) *Melķu* saimniekam bija iztaisīta operācija, pēc tam lika izcirst meža normu. Mans tēvs aizgāja pie priekšsēdētāja Fricsona un teica: viņš nespēj, bet mēs esam radi, vai mēs nevaram viņa normu izcirst? Nē, viņam pašam jāizcērt. Tos saimniekus, kas neizcirta meža normu, divus gadus ielika cietumā. Tas bija 1947. gadā. Kas bija cietumā, izglābās no izvešanas. Valters Kēnigsvalds pārnāca, bet viņa sievu ar bērnu aizveda. Puikam gads vēl nebija.”

A.Z.: “Pēc kara uzlika milzīgus nodokļus, nevarēja nomaksāt. Papu ielika lāģerī, Pečoros, bet pirms 1949. gada. Divus gadus tur bija. Pusbadā dzīvoja, pēdējā gadā viņš kopa tomātu plantāciju, ēda tikai tomātus. Kad pārnāca, no piena zupas vien pārtika. Viņam bija iestāstījuši, ka nevar uzreiz spēcīgu barību ēst, citādi nomirs. Tēvs nodzīvoja 78 gadus.

Kad mamma palika viena un nevarēja izcirst mežu normu, viņu izsauca uz izpildkomiteju. Fricsonu Gusts, pirmais priekšsēdētāja kantori. Tāds Alksnis [Alksnis vai Alks?] bija, paņēma mājas labo galu, pie mums ierīkoja govju fermu.

Bet vēlāk abus vecākus tomēr ielika cietumā — tēvu tepat Ventspilī, mam-

mu Rīgā. Par normu neizpildīšanu. Fricsonu Gusts bija mums rads. Mani vecāki pēc tam sprieda, ka tas varbūt bija Gusta pirksts. Vecāki atradās cietumā tajā laikā, kad nāca izsūtīšana. Citādi mūs noteikti būtu izveduši.”

KOLHOZA LAIKI

M.L.: “Tāds Ostups (sen miris) gāja pa visām mājām, runāja, ka jāstājas kolhozā. Kur tu spruksi? Ecēšas, arklus, nodevām, par lopiem nerunājot. Zirgu arī, lai gan tas bija uz mana vārda.

Paņos bija ferma, *Melķos* arī.” **E.E.:** “*Indrānos* ierīkoja kolhoza *Cīņa* bērnudārzu. Kamēr sievas gāja darbā, tur atstāja bērnus. Tas bija pirmajos laikos.

Sākumā kolhoza priekšnieks bija tāds Alks [Alksnis?], ienācējs. Un notika tāda sagadīšanās. Te dzīvoja tāds Leonards Zemels. Viņš vācu laikā bijis Tukumā muzikants. Un Alks tur bijis virsnieks. Bet tagad Alks partijā un grib, lai Zemels stājas kolhozā. Viņš teica: pie jums es nestāšos, kas jūs bijāt vācu laikā? Tu mani nepazīsti, tā atbild Alks. Beigās Zemels aizrakstīja uz Rīgu, Alku aizsauca uz Rīgu, atbrauca atpakaļ un ar trieku nomira.

Zemels parādīja, kur abi kopā uz fotogrāfijas ir!

Pa ziemu es gāju skolā, pa vasarām strādāju kolhozā. Citi bērni tāpat. Vilcināju sienu. Vīri pa priekšu ar izkapitīm plauj. Es pie Melķa biju gājis ganos no piecu gadu vecuma, man patika strādāt. Kurš vairāk izvilcinās sienu!”

Vija Vītola (Galdiņa), dz. 1944. g.: “Bērnu dienas, sākot no gada vecuma, pavadīju *Dingās* — līdz 1952. gadam. Mana mamma bija slima. Bija kolhoza laiks, *Dingās* turēja kopsaimniecības govis.

Atceros Ģertrūdi Eidoni. Viņai patika pārgērbties par lāci un tad iet mani baidīt. Muku zem gultas.

Man nebija ko vilkt kājās, bet ļoti gribējās skriet sniegā. Mamma saka — nedrīkst. Bet es taču varu ar plīkām kājām izskriet! Izskrēju un tūlīt atpakaļ. Tad mamma dabūja sildīt, bet es vairs negribēju skriet.”

M.H.: “Kolhozā mans tēvs bija brigadieris. Es pie Melķa slaucu govis. Vīrs man nopirka pirmo televizoru, bet es nevarēju vakaros paskatīties — kā apsēdos, tā aizmigu. Pēc trim jau bija jāceļas, ap vienpadsmitiem tiku gulēt.

Bet vīrs bija dzērājs. Reiz viņu sūtīja uz Dundagu nopirkt puķaiku, bet tā viņš aizgāja. Nokrita no trepēm un nolauza kaklu.”

Alvīne Vītola (Ģerķe), dz. 1911. g., *Dreiliņos* no 1960. gada: “Ja nebūtu tik nekārtīgi saimniekojuši kolhozu laikos! Tiklīdz brigadieris aiziet prom, tā gul' grāvmali. Tāpēc negāja dzīve. Lauku dzīve nav viegla, bet jauni, velsi un dūšīgi cilvēki var dzīvot.

Elektrību paši ievilkām, paši nopirkām stabus, Rīgā — vadus, Uldis, dēls, ielūdza savus draugus un vienā dienā ieraka. Tad vēlāk vilka prom uz Neveju. Vadus arī paši likām.

Kurčos bija lopi (ne stacijā), to vēlāk noplēsa. *Dzintarklajumos* meliorācija. Trūtiņa aizgāja uz Freinbergas māju Dundagā.”

A.Z.: “Kad Bettante nomira, *Dižmežus* pārņēma valsts, un mēs aizgājām uz *Galvesgalim*.

Manai mammai bija Kaucminde mājturības skolas izglītība, viņa sāka šūt. Bija mācījusies kursus pie Dzidras Ritenbergas mammas Freimutes. Pēc kara šuva kleitas, bet Dundagā viņu kāds nosūdzēja. Ieradās *Dižmežos* kratītāji, mammai tika stingrais rājiens, soda nauda, un teica, ka jāiet arteļ šūt.

Pirmais kolhozs bija *Cīņa*. Mammu nemaz neņēma kolhozā, tāpat tēvu. Paps savās mājās būtu par velti strādājis! Viņš vēlāk tika MRS. Mēs bijām budži, lai gan papam gan neko nevarēja *piesiet*.

Paņos ilgus gadus bija ferma. Tad kolhoza priekšnieks pārgāja uz *Būkal-tiem*. Meliorācijas laikā mūsu māju nojauca. Tad ērberģim viens gals jau bruka kopā.”

MŪSDIENAS

A.Z.: “Mēs ar māsu dabūjām kompensāciju, zeme Guntai ap mājvietu ir — paņēma daļu zemes. Dzīvo pie vecā Ritenberga (Rituma).”

M.H.: “*Būkalti* (*Jaunbūkalti* — *Jaunarāji*) pirms pāris gadiem nodega. Ābeļu Haris bija piedzēris un nodedzināja, pats arī sadega.”

M.L.: “Nodega *Jaunarāji*, kur bija kolhoza kantoris, bet tā māja, kur es piedzimu, joprojām stāv, tur dzīvo. Es to māju varēju dabūt. Bet viss pārvērties, izskatās pēc postažas. Sapņos rādās, ka ir tā, kā tad, kad es dzīvoju.

Man glabājas vecāsmātes Emīlija Derkevicas divas pašastas segas: lillā, dzeltens, rozā, sarkans, ar stripām. Tādas krāsas. Gribu, lai man zārkā ieliek līdzī. Man jau ir 80! Bet varbūt mazmeitām jāatstāj.”

A.V.: “Ja man būtu jādzīvo pilsētā, es to nevarētu. Man tā nepatīk pilsētas dzīve! Nekad tu neesi brīvs, iekšā cilvēku barā. Pati esmu no Uguņciema.”

Dreiliņos dzīvo kopā četras paudzes. Jaunākajam — Alvīnes Vīto-las mazmazdēlam Henrijam — ir 10 gadu. Puišis mācās vidusskolas 4. klasē un trešo gadu mācās Mākslas un mūzikas skolas mākslas nodaļā. Māja skaista, kārtīga, ar lielisku podiņu krānsi. Ģimenes fotoalbumā īpaša vērtība ir izsūtījuma laika zīmējumam. Alvīnes Vīto-las dzīvesbiedram lēģerī

bijusi līdzī sievas fotogrāfija. Kāds nometnes mākslinieks vienā zīmējumā apvienojis abus laulātos draugus.

Ciema pašreizējo ikdienu raksturo Alvīne un Vija Vīto-las. **A.V.:** “Es vēl turēju govīs un cūkas. Bet tad saslimu ar astmu un vairs nevarēju.”

V.V.: “Tagad tikai piemājas zemīte, trīs zosītes un *zaķīši* — truši. Tu-vākie kaimiņi lielākoties ir pensionāri, viņiem līdzīgi klājas.

Mēs Jāņus mazliet svinam, uguns-kuru dedzinām. Šogad atbrauca mani draugi kristieši no *Priekā vēsts*. Tā jau es Jāņus necienu — vienmēr skaļi, bravurīgi svētki. Man patīk klusa un mierīga dzīve.”

Pats savu māju un nelielu zemes gabalu dabūjis nopirkt E. Egle.

E.E.: “Mātes tēvs katram no bērniem izdalīja zemi. Mātei 1935. gadā viņš novēlēja trīs pūrvietas un māju, sauktu mello māju, kā arī sakņu dārzu, vienu zirgu, govī, cūku un bulli. Bet mātes tēvs, vecais Kēnigsvālds, rakstot testamentu, tā nemaz nevarēja novēlēt, jo tas viss piederēja Veisam, un tā nu Melķa novēlēto mūsu tagadējā valdība neatzina. Es nopirku māju par naudu un zemi par sertifikātiem. Te ir divi hektāri zemes, tāpat nav ko darīt.”

Mazmeļķu telpas ir glīti izremontētas, izkrāsotas, saimnieka ķēriens un darbīgums manāms ik uz soļa. Mana apciemojuma laikā E. Egle mājā ierīkoja ūdensvadu un kanalizāciju.

Aprakstot ciemu, nevar nepieminēt *Kurču staciju* kādreiz dzelzceļa, tagad — pašā šosejas malā.

Aija Dekсне: “Vecaistēvs, Fricsons, nopirka *Ābolkalni* mājas, es tur mitu visu vācu laiku. Pēc kara mācījies pilī. Mēs ar jums laikam esam radi. Kad mājām garām gāja Arnolds Au-ziņš, tad vecaistēvs teica, ka viņš esot mums radinieks.

Viss darba mūžs man pagāja Rīgā.

Šinī mājā dzīvoja mana mātes māsa Emma. Bija viena pati, testamentā novēlēja *Kurču staciju* man. Es šurp braucu pa vasarām. Vīrs sešus gadus bija slims uz gultas, es viņu te vedu. Kad nomira, paliku viena. Tad... ne-gribas teikt, bet radi mani faktiski izspieda no Rīgas dzīvokļa. Bija 1995. gads. Kur palikt? Tagad esmu te astoņus gadus. Bet nav tik slikti. Vismaz jumts virs galvas, piemājas zemīte. Pensiju saņemu. Tagad, aizbraucot uz Rīgu, esmu slima.

No stacijas laikiem bija saglabājušies tikai kaut kādi noteikumi pie ārsienas. Tos noplēsu. Tur, kur es tagad mītu, kādreiz dzīvojis stacijas priekšnieks. Bijusī uzgaidāmā telpa ir man gaitenis. Ēkas otrā galā dzīvoja dzelzceļa strādnieki.”

Tā no 90. gadu vidus Aijai Deksnei sākās pilnīgi cita dzīve. **A.D.:** “Man bērnībā darbu nemācīja. Uzskatīja, ka tad nevarēšot klavieres spēlēt. Vienīgais, ko tante iemācīja, — stādīt kartupeļus kvadrātligzdās. Bet tagad, kad atnācu, noskatījos, kā cilvēki dara, un pati lūkoju. Kad te ierados, man bija ideju pilna galva, kā saimniekot. Bet... nav iespēju. Esmu viena pati.

Bet iztikt var. Malku pati gādāju. Vasarās eju ogās, lasu sev un arī mazliet peļņai. Ziemas vakaros adu un tamborēju. Uz Dundagu tieku ar velosipēdu. Garām brauc autoveikals. Kad izlieku ārā maisiņu, tad pietur.

Nārai pārdevu pusi mājas, ļoti labi sadzīvojam.

Un bites man ir! Es vēl skolā negāju, kad vecajam tēvam pirmoreiz palīdzēju savākt spietu. Spiets augstu ābelē. Vecaistēvs tur nevar tikt, es gan varu! Vecaistēvs apakšā māca, es augšā daru. Pēc tam gāju palīgā laist iekšā. Tā man bija kā inde — uz mūžu. Bet pagājušovasar lapu izsvīdums bija vainīgs, man visas sešas saimes pa

ziemu nobeidzās. Šogad nopirku vienu spietu no Ķierpes.”

Stārķītis

Ierāmētā fotogrāfijā Aija Deksne rāda mums visiem labi pazīstamo stārķi. Tomēr šis putns Deksnes kundzei ir īpašs, un stāsts par to — neparasts.

A.D.: “Tur, kur vecos laikos atradās stacijas kase, es iekārtoju nolikta-vu. Tagad to saucu par stārķa istabu.

Pie manis sāka dzīvot stārķis ar izplūkātu spārnu. Sazinājos ar Slīteres nacionālo parku, darbinieki aizveda putnu uz Rīgu, uz pārbaudi. Tur laikam spārnu rentgenā skatīja. Tad viņu iemidzināja, iztaisīja operāciju, iešinoja. Konstatēja, ka stārķis tomēr nekad nelidos. Atveda viņu atpakaļ, un stārķis sāka mitināties pie manis bijušajā kases telpā. Divus gadus nodzīvoja, neatlaba. Sieva arī viņam bija, atlidoja pie viņa un pa ziemu aizlidoja prom. Un tad pēkšņi stārķis sāka lidot! Nu jau divus gadus pa ziemu lido prom un pavasarī atpakaļ.

Kad viņš pavasarī pie manis atgriezās, tad mani burtiski aiz svārku stērbeles ņēma un ar knābi rādīja, ka virs pirts vajag ligzdu vīt. Es nevarēju nemaz iziet laukā! Tad mēs ar kaimiņu uz pirts jumtu uzlikām augšā grozu. Abi stiepām žaģarus no lauka, un stārķītis tur uzcēla sev ligzdu.

Es viņu saucu par Stārķīti. Ārkārtīgi mīļš un gudrs putns. Kad viņš vēl dzīvoja pie manis, vakarā nāca mani apciemot. Reiz pārlasu pupiņas, viņš skatās, skatās, arī paņem knābī, papurina, noliek.

Es viņu tagad vakarā saucu: Stārķīt, Stārķīt! Un viņš bez visas saukšanas reizēm pienāk pie loga. Es viņu baroju ar svaigām reņģēm. Arī tos divus gadus baroju tikai ar svaigām reņģēm, neko citu. Braucu uz Dundagu pakaļ, divreiz nedēļā tirgū pieved. Man šķiet,

viņš dažus vārdus saprot. Kas es saku: nav reņģītes, nav, tad viņš iet prom.

Stārķa sieva te iekšā nenāca, bērnu viņiem joprojām nav. Tā teic, ka pēc tam, kad uztaisa ligzdu, vēl divus gadu bērnu nav. Šogad pirms aizlidošanas viņš atnāca no manis atvadīties.”

Nāra Treknā (Freiberga), dz. 1923. g.: “Gunārs Laicāns mani ap-sveica 80 gados, veselus 15 latus iedeva. Viņam taču pašam vajag naudu! Es piedzimu *Pommās*, bet tēva mājas bija Lapmežciemā. Divdesmit viena gada vecumā aizgāju prom uz Līgatni. Mamma pārcēlās dzīvot pie brāļa *Lielbēz-os* — tepat otrpus ceļa. Kad viņš nomira, atnācu pie mammas. Aija Deksne man pārdeva pusi *Kurču sta-cijas*. Tā es te iekortelējos jau no 80. gadu beigām.”

Kurču stacijas iemītniece bijušajā dzelzceļa strādnieku istabīnā iekārtojusi apbrīnojami gaišu un tīru mājokli. Nāras kundze ar sekmēm varētu piedalīties neesošā konkursā “Pagasta sakoptāka istaba”. Apkārt vēsturiskajai ēkai vasarā zied puķes.

Nobeigumā vēlreiz vārds *Kurču stacijas* pušelniecei: “Stacijas laikā te dzelzceļa strādnieki, Rērihs ar ģimeni, dzīvoja. Kad atnācu, telpa bija pilna ar cementu. Pamazām visu sakopu, izremontēju. Šopavasār no jauna iztapatēju istabu, izbalsināju griestus.

Sunītis nomira. Palika tikai visticņas. Kaut kam vajag dūšu piesiet! Pašai tiek oliņas, kādreiz kādu pārdodu, iedodu meitām, kad atbrauc ciemā.

Es gan esmu dzīvojusi Līgatnē, bet Dundaga mani vienmēr ir vilkusi.”

Alnis Auziņš

Autors pateicas par atbalstu raksta sagatavošanā I. Abajam, J. Freimutei, M. Heniņai, V. Metenai, A. Deksnei, E. Eglem, M. Līsei, P. Samītim, N. Treknai, A. Vītolai, V. Vītolai, A. Zviedrei un G. Židavai.

Gustavu Veterbergu atceroties

Ilgvara Baloža atnestais rakstiņš par skolotāju Gustavu Veterbergu un rosinājums lūgt arī skolotājas Martas Kajakas atmiņas gluži negaidot turpina numura tēmu par skolotāja misiju. Nekur atmiņu ainās šie cēlie vārdi neparādās, bet būtība — tā ir!

Gustavs Veterbergs bija Dundagas vidusskolas ķīmijas skolotājs ilgus gadus, kā arī Dundagas strādnieku jaunatnes vakara vidusskolas organizētājs un vadītājs. Pats ir dundadznieks, guvis labu izglītību (beidzis LU Tautsaimniecības fakultāti), dundadznieku atmiņā palicis kā erudīts speciālists ar savdabīgām īpašībām, kas dažkārt pavadināja skolēnus uz uzjautrinošām izdarībām. Strādājot par ķīmijas skolotāju, viņš prata aizraut ar ķīmijas zinātnes daudzveidību tā, ka samērā daudzi skolēni izvēlējās ķīmijas zināt-ni par savu nākotnes ceļu, tajā gūstot labus rezultātus. Te vietā pieminēt viņa skolniekus Maigoni Ameizeru (vēlāk Slokas cementa fabrikas galvenais inženieris) un Eglonu Andrejso-nu, ķīmijā par inženieriem kļuva dažādu izlaidumu audzēkņi: Arnis Breitenbergs, Andris Līdums, Dzintars Dīlbergs u.c. Būdams sava mācību priekšmeta labs lietpratējs, Veterbergs skolēnu zināšanas padziļināja vērtīgās mācību ekskursijās. Es kā audzinātāja devos līdzī savai klasei un guvu daudz intere-santa, apmeklējot Liepājā Sarka-nā metalurģa tēraudkausētavu, sērko-ciņu un cukura fabriku, Ogrē trikotā-žas kombinātu, Rīgā Ilģuciema stikla rūpnīcu, Rīgas manufaktūru, porcelāna rūpnīcu, *saldo* “Laimu”! Lai šādas ekskursijas notiktu, Veterbergs izman-toja savu pazišanos, jo bija jādabū Iz-glītības ministrijas, bet jo sevišķi —

rūpnīcas vadības atļauja.

Bet tagad par skolotāja Veterberga galveno mūža darbu (tā viņš pats to vērtēja) — par vakarskolu. 1950. gadā viņš organizē strādājošo jauniešu apmācību, nodibinot strād-nieku jaunatnes vakarskolu, lai izglīt-bu varētu iegūt tie, kam dažādu iemes-lu dēļ tas bijis liegts. Vakarskolas rīko-šanā un vadīšanā direktors bija nelo-kāms. Viņš aptaujāja iestāžu vadītājus, cik un kuri cilvēki attiecīgajā iestādē ir bez vajadzīgās izglītības, tad izskaid-roja, cik tā ir nepieciešama, kādas iz-redzes pavērsies izglītotam cilvēkam. Un sākās darbs vakaros. Protams, grū-tību bija daudz, jo skolēni ieradās skolā pēc darba dienas, māca nogurums, miegs, reizēm arī slinkums piemētās, taču skolotājs Veterbergs bija dzel-žains prasībās pret skolotājiem. Atce-ros, ka viņš allaž atgādināja mums, skolotājiem, lai esam iejūtīgi, lai pro-tam strādāt tā, lai skolēns gribētu mā-cīties. Un skolēni nāca un mācījās. 1952. gadā pirmais izlaidums — tā bija uzvara! Tad skolu beidza 4 abso-lventi: Mirdza Alksne, Velta Semiče-va, Oļģerts Frišenfelds, Gunārs Ozo-liņš. Viņu dzīve pierādīja, ko iespēj neatlaidība un direktora nepārtrauktie uzmundrinājumi. Abas meitenes sek-mīgi beidza augstskolu un visu mūžu nostrādāja par skolotājām. Zēni turpi-nāja izglītību kara skolā un kļuva par labiem komandieriem. Turpmākos ga-

dus skolu beidza vairāk vai mazāk pie-pildītas izlaiduma klases, skolēni iera-dās vakarskolā no tālienes (Kolkas, Mazirbes, Pūņām, Cīruļiem, Ances, Talsiem). Direktors rūpējās par sa-viem absolventiem arī pēc skolas beig-šanas — allaž apvaicājās, kā sokas, vai ir interesēm atbilstošs darbs, lab-prāt deva padomus ķīmijā, ja radās tā-da vajadzība. Pirmos gados kā eksterni vakarskolu beidza arī tie, kuri izglītību bija ieguvuši kara lakā, bet kuru izglī-tības dokumentus neatzina padomju laikā. Tā vakarskolas diplomu saņēma grupa skolotāju, kuri turpināja izglītī-bu augstskolā, parasti neklātienē: Elga

Vakarskolā izglītību ieguva vairāki simti audzēkņu, sākumgados pamatiz-glītību guva liela grupa dundadznieku, bet vēlākos gados vakarskolā bija tikai vidusskolas klases.

Taču sekmīgā izglītības darba no-beigums bija smags un grūti pieņe-mams. Izraisījās konflikti starp dienas un vakara skolas direktoriem, abi ne-piekāpības un paštaisnības dēļ nerada sekmīgu risinājumu, un iznākums bija bēdīgs — vakara vidusskolas direktors no darba aizgāja.

Skolotājam Gustavam Veterber-gam nākamgad būs 90 gadi — dzimis 1914. gada 16. decembrī.

■ 50. gadu pirmā puse. Gustavs Veterbergs ar savu audzināmo klasi ķīmi-jas kabinetā. No kreisās: Dzintars Dīlbergs, Mērija Pūpolberga, Jānis(?) Dreiberģis, Liāna Kalme, nezināms, Alma Sproģe, Zita Meikšāne, Fanija Šņikvalde, Liliņa Štrause. Ķīmijas kabinetu G. Veterbergs izveidoja 40. gadu beigās — pirmo kabinetu Dundagas vidusskolā.

Foto no Ilgvara Baloža albuma

Ābola, Ernests Ābols (Švanenbergs), Maiga Kalvāne (Aivare), Valija Pur-male, Ernests Kajaks, arī talantīgais tirdzniecības darbinieks Arnolds Grausmanis.

Daudzi dundadznieki ir viņam pa-teicīgi par iespēju iegūt izglītību, ne-pārtraucot darbu. Lai šie minēti vēl da-ži, kas vēlāk spējuši iegūt augstāko izglītību: mums visiem pazīstamais un

sabiedrībā ļoti cienītais dakteris Valdis Rande, lauksaimniecības speciālists Uldis Mauriņš, ekonomists Juris Apse, iekšlietu darbinieks Jānis Brūveris, banku darbinieces Dzidra Bormane un Aira Bīlande u.c.

Marta Kajaka

Vienā no pirmajiem “Dundziņa” numuriem bija pieminēts *Sulfāts* — Gusts Veterbergs. Domāju, ka šis vīrs ir pelnījis, lai viņu pavisam neaizmirstu.

Nebija jau viņš pedagogs. Bija bei-dzis Rīgas Valsts komercskolu, tad iestājies Universitātes Tautsaimniecī-bas fakultātē. Par skolotāju sāka strā-dāt 1941. gadā.

Piecdesmitajos gados *Sulfāts* sāka organizēt vakarskolu. Braukāja ar ve-losipēdu, apmeklēja visas iestādes un uzņēmumus, dabūja strādājošo sarak-stus un sāka priekšniekus terorizēt, ka darbiniekiem vajag mācīties.

Mācību iestādes filiāli vadīja gadus divdesmit. Kāpēc beigās izputēja, ne-zinu. Daži teica, ka salamājies ar di-rektoru Grūslī. *Sulfāts* gribējās ķīmijas kabinetā griestu lustru, Grūslis neļāvis, *Sulfāts* visus nosaucis par muļķiem. Pēc tam bijusi pārbaude. 9. martā bijis sliktis laiks, piedevām pēcsvētku diena, ļoti maz ieradušies.

Tad nu pasludināja, ka šī mācību iestāde radīta mākslīgi. To slēdza, bet vadītāju gribēja tiesāt par krāpšanu, tomēr netiesāja vis. *Sulfāts* kļīda pa Dundagu ar savu *štoku*, kamēr laikam zaudēja prātu. Viņu ievietoja Laucie-nas pansionātā, kur viņš arī mira. Ve-terbergu — *Sulfātu* apglabāja Anstru-pes kapos zem puskaltuša pilādža.

Ilgvars Balodis

Pie mums, uz zemēm

Kā reģistrēties Eiropas Savienības un nacionālo lauksaimniecības maksājumu saņemšanai

Lauksaimniekiem, kas apsaimnieko 1 ha un vairāk lauksaimniecībā izmantojamās zemes (arāmzeme, ganības, pļavas, atmata, augļu dārzi) un kas 2004. g. pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) vēlēšies saņemt ES tiešos maksājumus, atbilstoši 2003. g. septembra grozījumiem MK noteikumos Nr. 540 **no 1. oktobra līdz 31. decembrim jāreģistrējas Lauku atbalsta dienesta (LAD) reģionālajās lauk-**

saimniecības pārvaldēs un jāreģistrē apsaimniekojamās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības.

Priekšreģistrācijas mērķis ir reģistrēt iespējamās atbalsta pretendentes vienotā reģistrā un apzināt viņu īpašumā, lietošanā vai nomā esošos apsaimniekotos laukus, lai, 2004. g. piesakoties uz ES tiešajiem platību maksājumiem, LAD, pamatojoties uz priekšreģistrācijā apko-

poto informāciju, varētu sagatavot katram atbalsta pretendenta tieši viņam nepieciešamo dokumentu kopumu (pieteikuma veidlapas, lauku bloku kartes u.c.).

Priekšreģistrācijas anketas un to aizpildīšanas paraugus var saņemt Ziemeļkurzemes reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē (ZRLP) Talsos, Dundagas ielā 4, un Talsu lauksaimniecības konsultāciju birojā.

Ar aizpildītu priekšreģistrācijas anketu un pielikumu “Informācija par apsaimniekotajiem zemes gabaliem” jāierodas ZRLP 1. kabinetā, līdz ņemot pasi (juridiskajām personām — uzņēmuma reģistrācijas apliecību), kā arī visu pielikumā uzrādīto zemes gabalu robežu plānus vai to kopijas ar norādītiem ze-

mes gabalu kadastru numuriem, kā arī ziņas par atvērtiem norēķinu u.c. kontiem. Ja pašlaik šāda konta nav, tad nav jāsteidzas uz banku to tūlīt atvērt.

Priekšreģistrācijas anketu saņemšanu un reģistrēšanos var veikt vienlaikus, ja līdzī ir visi dokumenti un zemes gabalu robežu plāni ar kadastra numuriem.

Pēc reģistrēšanas ZRLP lauksaimnieks saņems **apliecinājumu** par klienta reģistrācijas numuru piešķiršanu, kas būs pamats, lai 2004. gadā un turpmāk saņemtu maksājumu pieteikumu veidlapas, lauku bloku kartes un pašus maksājumus.

Pēc reģistrēšanas lauksaimnieks saņems savu apsaimniekoto **lauku bloku kartes**. Tajās uz fotokaršu pamata parādīta lauksaimniecībā

izmantojamā zeme, kur lauku robežas ar nepārtrauktu tumšu līniju izvilktas pa dabiskajām lauku robežām (gar ceļiem, grāvjiem, upēm, ezeriem, mežiem, citiem nelauksaimniecisko zemes lietošanas veidiem). Šādu kartē attēlotu lauksaimniecībā izmantojamu zemi sauc par lauku bloku. Lauksaimnieks, ja nepieciešams, precizē savu apsaimniekojamo lauku bloku robežas, iezīmējot precizējamās vietas kartē ar citu krāsu, to veicot uz vietas vai saimniecībā, pēc tam precizētās kartes jānogādā ZRLP. Ar ģeogrāfiskās pozicionēšanas iekārtu palīdzību atbalsta pretendenta pieprasījumā būs iespējas lauku blokus precizēt.

*Juzefa Kļava,
ZRLP vadītāja*

Kas jāzina katram zemes īpašniekam

Pēc mūsu valsts likumiem, saskaņā ar pašvaldības teritorijas plānojumu katram zemes īpašumam ir noteikts tā izmantošanas mērķis. Ikvienam zemes īpašniekam tas jāzina, lai savā īpašumā rīkotos atbilstoši likumiem.

Pašreiz top Dundagas pagasta teritorijas plānojums. Tajā jau apkopotas un plānos atzīmētas teritorijas ar ierobežotu saimniecisko darbību. Šādi aizliegumi skar dabas liegumā esošās, kultūras pieminekļiem,

upēm un ūdenskrātuvēm piegulošās un infrastruktūras objektu aizsargjoslās esošās teritorijas. Saimnieciskās darbības ierobežojumus ieraksta katra īpašuma Zemesgrāmatā. Tomēr zemes reformas gaitā ir ieviesušās kļūdas un ne visi ierobežojumi tajā ir ierakstīti.

Vides ministrija ir uzsākusi procesu jaunu dabas liegumu izveidei mūsu pagastā (Rukšu purvs, Pāces pļavas, Ģipkas lankas, Zilo kalnu krauja) un divu esošo liegumu pa-

plašināšanai (Raķupes ieleja, Kaļķupes ieleja). 20. jūnijā jaunveidojamo liegumu teritorijās esošo zemes īpašnieku sanāksmē viņus informēja par sagaidāmiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Ja arī zemes īpašniekam izsniegtajā Zemesgrāmatā nav ierakstīts saimnieciskās darbības aprobežojums, bet valsts apstiprinātajos dokumentos tie ir norādīti, tad īpašniekam tas jāņem vērā.

Valsts kadastra un pašvaldības nekustamo īpašumu datu bāzēs ir informācija par katra zemes īpašuma lietošanas mērķi, ko piemēro nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinā. Nekustamo īpašumu atļautais un

plānotais izmantošanas mērķis tiek noteikts pagasta teritorijas plānojumā.

Ministru kabineta apstiprinātajā nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikatorā ir noteikti šādi zemes izmantošanas mērķi: lauksaimniecība, mežsaimniecība, ūdenssaimniecība, ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, zvejniecība un zivsaimniecība, viengīmenes un divgīmeņu dzīvojamo māju apbūve, daudzdzīvokļu māju apbūve, darījuma iestāžu un komerciāla rakstura apbūve, sabiedriskas nozīmes objekti, rūpniecības objekti, satiksmes infrastruktūras objekti, inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti, jūras

ostas un jūru ostu terminālu apbūve.

Ja zemes īpašnieks savā teritorijā vēlas veikt darbību, kas neatbilst pašreizējam zemes izmantošanas mērķim, tad jāraksta iesniegums pašvaldībai atļaujas saņemšanai, norādot, kādu saimniecisko darbību vēlas uzsākt. Tas attiecas uz lauksaimniecībā vai mežsaimniecībā izmantojamo zemju transformāciju, būvdarbu uzsākšanu vai būves izmantošanas mērķa maiņu.

Šoreiz plašāk par lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācijas nosacījumiem.

Gunta Abaja

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācijas nosacījumi

Ja īpašnieks lauksaimniecībā izmantojamā zemē vēlas stādīt mežu, rakt dīķus, veidot karjerus, būvēt ceļus vai būves un paplašināt pagalmus, jāveic šīs zemes transformācija. Tā nav atļauta dabas liegumos iekļautajām teritorijām.

Pirms uzsāk zemes transformāciju, no Lauku atbalsta dienesta reģionālās lauksaimniecības pārvaldes (LADRLP) jāsaņem atļauja. To var

pieprasīt zemes īpašnieks vai lietotājs. Lai to saņemtu, LADRLP jāiesniedz šādi dokumenti:

1) pieteikums, pamatojot zemes

transformācijas nepieciešamību;

2) zemes robežplāna izkopējums ar tajā iezīmētu transformējamo zemes nogabalu;

3) īpašuma vai lietošanas tiesību apliecinājoši dokumenti;

4) izziņa vai lēmums par atbilstību teritorijas plānojumam, kuru izsniegusi pagasta pašvaldība;

5) valsts institūciju papildu lēmumi vai saskaņojumi ar īpašnieku, kura īpašums robežojas ar transformējamo zeme nogabalu.

LADRLP 30 dienu laikā pieņem

lēmumu un paziņo par atļaujas izsniegšanu. Atļauja ir derīga 2 gadus.

Pēc zemes transformācijas darbu veikšanas LADRLP jāiesniedz šādi dokumenti:

1) transformējamā zemes nogabala platību apliecinājoši dokumenti;

2) Valsts meža dienesta izsniegts atzinums par ieaudzētā meža atbilstību mežaudzes

3) ieaudzēšanas kritērijiem (ja transformē meža zemē);

4) būvvaldes izziņu par būvdarbu sākšanu transformējamā zemes no-

gabalā (ja transformē apbūves zemē).

LADRLP 10 darbadienu laikā veic pārbaudi dabā un izsniedz atzinumu.

Tad Valsts zemes dienesta reģionālajā nodaļā jāiesniedz iesniegums par zemes lietošanas veida pārmaiņām, pievienojot minētos dokumentus. Tos ņemot vērā, tiek izdarīti grozījumi Nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistrā.

Maira Remesa

Skolotāja misija cauri laikiem

(Turpinājums no 1. lpp.)

Skolotājam tomēr pirmajam jāspēr solis, vecāki parasti neinteresējas. Es kā māte gribētu redzēt skolotājus ciemos. Varbūt jāaucaina?

Aldons Zumbergs

Tas, vai skolēnam gribas tādu vai citu mācību priekšmetu apgūt, ir atkarīgs no skolotāja. Man interesi par krievu valodu skolotāja pašā sākumā sabojāja. Ienāk un saka: *Zdravstvujte, rebjata!* Mēs, visa otrā klase, stāvam klusu, jo krieviski neko nesaprotam! Skolotāja sāk blaut, trakot, pirmajos solos sēdošos raustīt aiz bizēm un ausīm. Man radās priekšstats, ka krievi ir briesmīgi, jo skolotāja tāda bija, un es nespēju krievu valodu iemācīties.

Cilvēcisko pamatu bērņā var ielikt tikai vecāki. Skolotājam vajadzētu zināt, ar ko viņam darīšana partnera pusē, jo citādi nevar izprast bērnu. Bieži vien bērns atdarina vecākus.

Kādreiz cilvēku savstarpējā saskarsme bija lielāka. Ja bērns nemācījās, rakstīja vēstuli vecāku darba kolektīviem, arodbiedrībai. Kad bija labāk, to vēsture pateiks. Bet tas ir skaidrs, ka bērns tagad izkļuvis no jebkuras uzmanības loka.

Anda Budreika, pirmsskolas izglītības iestādes Kurzemīte vadītāja

Skolotāja misija... Izvēloties profesiju, cilvēks sev izvirza dažādus atskaites punktus. Daudzi strādā ar savas sūtības apziņu, savā istajā un vienīgajā vietā. Pirmsskolas izglītība attīsta saskarsmi ar vienaudžiem un pieaugušajiem. Tas ir bērības un rotaļu laiks. Bērns rotaļā izdzīvo savus nākotnes sapņus. Skolotājam ir jāprot pieņemt rotaļu kā nopietnu bērna darbību, ar kuras palīdzību bērns apgūst savai pieredzei atbilstošas valodas, literatūras, dabaszinību u.c.jomās.

Skolotājai, strādājot ar bērniem, jārada apstākļi, kas bērnu mudinātu darboties, un rotaļu materiāla vide, kas nodrošina bērnu attīstību. Galvenais nav zināšanas, bet gan spēja orientēties apkārtņē un darboties tajā, būt saskanīgam, mācēt izmantot dažādus izteiksmes līdzekļus pašizpaušmei, būt ieinteresētam mācīties.

Velta Metena

Misija — aicinājums, dzīves uzdevums — ir ar dziļu jēgu un ietilpību. Skolotāja misija — savas dzīves un mūža piepildījums, apziņa par sava svētā pienākuma pildīšanu: jaunā cil-

vēka dzīves pamatu stiprināšanu tik paliekoši viņa dvēselē, lai mūža gaitā un nogalē viņš vēl atcerētos un būtu dzīvojis ar domu “skolotājs teica tā”.

Sen nepiedalos skolas dzīvē, bet atmiņā nāk toreizējā gaisotne skolā. Esmu pārliecināta, ka vairākumam skolotāju viņu sūtības apziņa bija visaugstākā. Viņi bija izcili speciālistes pārzinātāji, aktīvi reaģēja uz negatīvo skolēnu uzvedībā un stājā. Tādējādi skolotāja prestižs vietējā sabiedrībā un arī valstiski bija augsts.

Par jēdzienu “misija” skolotājs, manuprāt, nedomā, bet ar visu savas dzīves un darba stilu to īsteno. Manas darba dzīves laikā nebija ētiski skaļi runāt par darba atalgojumu. Pārrunas galvenokārt skāra mācību un audzināšanas darbu. Kā pozitīvu kategoriju izvirzīja pieticību, kuras gaisotnē spēj izaugt dāsnas un labestīgas dvēseles.

Skolotāja profesijas sastāvdaļa — nemītīga sevis pilnveide, tieksme apgūt zināšanas savā specialitātē, lasīt utt. Skolotāja misija ir būt devējam.

Domāju, ka ikvienam savas skolotāja sūtības apzinātajam triecienu dvēselei devis laiks, kad mūsu valstī izvirzījās jautājums par skolotāja piemērotību savam darbam, par doto iespēju skolēnam klaji paust vērtējumu par darbu, kas ir ļoti specifisks, pilns psiholoģisku gudrību. Sāp sirds, cik atklāti presē un sabiedrībā preparē

skolotāja profesiju, kā grauj viņa mūža misijas pamatus.

Nezinu, kā vajadzētu mainīties valsts attieksmei pret skolotāju, vai izcils atalgojums varētu kompensēt viņa zemo prestižu. Ar skolotāja misiju ir tāpat kā ar personas goda prātu — vai nu tas ir, vai tā nav. Vilis Dreimanis, Klāra Freienberga, Irma Leja, Anna Grinberga, Gustavs Vēterbergs, Arvīds Penēzis un daudzi citi — par šiem pedagogiem var droši

teikt, ka viņi bija īsti skolotāja misijas veicēji. Nav šaubu, ka arī tagad mūsu sabiedrībā tādu personību netrūkst. Atliek novēlēt visiem patiesiem skolotāja misijas veicējiem nepazaudēt liesmiņu, kas stāv pāri elementārajam “jāstrādā vien ir”. Savas misijas karoģis jātur augstu, tad topošās sabiedrības pamati būs stabili.

*Materiālu sagatavoja
Alnis Auziņš*

Apakeļlaiks

Mazmār gadtīrgs

Priekš kār gadtīrg bi mode, citviet 2 — 3 reiz pa gād, Dundage pa Mazmār. Tie bi lielāk svētk pa visem. Mājes palik pavisam māj bēn un kād vecen, kas peraudze mājs un lops.

Parast gadtīrgs bi pe nabagnām, retam citres. Kas tik tur nebi — žid un čigaiņ, karuseļ un kumēdiņ būds, pod, krieč un lupats, silts dess un nēg, cilvēč un lop! Troksnes ka pe Bābel!

Tēs avien nopirk puike pārs nēgs un bulk, nēgs nosuke uz vien rāvan, bulk gan atlikes. Pašam a bi naud kābte — pa rāciņ ņemšēn nopelnte 50 santīm, vare pīrkt ko vien kāre. Bet naud izdot nemaz nebi tik viegel, kāram bi pulk. Speļliets spož un pīkstīg,

raustam un grūžam! Un korkšaujme! Un kabats nāž — īst fiskar! Tā nu puik staige — naudiš iesiets šnukdrāne kābte. Te uzreiz grāmatbods — vesal rind! Kāds grāmatš tik tur nebi — pasauls brīnam! Puik ne no viet vairs! Ilg blisne acs, tad nopīrk sov pīrme grāmat mūže: ”Skaistākās pasakas no visas pasaules”. Un naudiš bi caur. Le jo! Gāj uz ratem, apseides zīrgem pe degan un lik vaļ a lasšēn, ko man vairāk vajdze.

Mājes brauc vakre, cits brang vėl. Kas bi uzpraves dūš, tas uzdziede. Un svētk bi caur.

Veces Mazes

To atcerēsimies oktobrī!

Būt un piedalīties

“Es neesmu humora cilvēks,” saka *Ārija Jāvalde*, “mazvērtības komplekss man arī diezgan piemītis. Tomēr esmu mūžīgā optimiste. Darbs ar bērniem ir vienreizējs, tas neļauj novecot. Un teātra indeve man ir iekšā. Būt un piedalīties — tas ir galvenais!”

Gandrīz 40 gadus Ārija pavadījusi Dundagā un visu laiku strādājusi bērnodrāzā. Šajā oktobrī, asprātīgā teatralizētā uzvedumā iesaistot Āriju Jāvaldi, bērnodrāza kolektīvs jauki sveica kolēģi apaļā dzīves jubilejā. Pērn valsts svētkos Jāvaldes kundze saņēma pagasta pateicības rakstu par rosīgu sabiedrisko darbību. Talantīgam mūžam daudz šķautņu! Sarunai izraudzijos *teātra indevi*.

“Uzaugu dziļā Leišmalē, starp Vaiņodi un Aizvīķiem. Mana mamma bija lietuviete, no mājas lieveņa redzēju Lietuvu. Rīgā pirmo reizi biju, mācīdamās 11. klasē.

Aizvīķu skolas internātā skolotājas mūs pievērsa pašdarbībai. Lielās meitenes ieradīja daudzas rotaļas. Pa īstam pašdarbībā sāku darboties Vaiņodes vidusskolā, pēc tam divus gadus, strādājot kolhozā.

Turpinot mācības pedagoģiskajā skolā, divus gadus noskatījos visu Drāmas, Dailes un Jaunatnes repertuāru. Vēl tagad saglabājos kofēris ar

programmiņām. Kad mani norīkoja darbā uz Dundagu, tad teātra visvairāk pietrūka.”

Kas zina, varbūt tieši tādēļ jau pirmajā gadā Ārija Kristholde ļāvās pierunāties izmēģināt spēkus uz Dundagas pašdarbības skatuves.

“Skolotāja Anna Grīnberga bija režisore kultūras namā, dundadznieki ar izrādi *Lea* republikas skatē bija dabūjuši otro vietu. Man pirmā luga bija Silvijas Rannamā *Zosis*. Kā nācu, tā mani *uzgrūda* uz skatuves. Tā uz skatuves dēļiem pagāja viss Dundagas laiks. Mūsu izrādes ļoti labi apmeklēja, allaž piedalījāmies zonas skatēs. Pēc Grīnbergas ilgāku vai īsāku laiku par režisoriem strādāja Artūrs Kaže, Dzintra Kalniņa un Vaira Kamara. Vairai bija vienreizēji dzejas uzvedumi. Pēdējos gados ar mums strādāja Inese Kramiņa, bet pašlaik vairs nav nekā.”

Toties pagātne ir spoža. Kundze Miervalda Birzes *Melnis Cimmermaņa pianīno* un Rota *Tā nebija pēdējā die-*

na, misis Villija Džona Patrika *Dīvainā misis Sevidža*, nerunājot nemaz par mazākām ludziņām! Ārija saglabājusi gan lugu eksemplārus, gan programmiņas ar tēlotāju sastāvu un fotogrāfijām — skatiem no izrādes!

Nodzeltējušās lapuses pāršķirstot, Ārija atceras skatuves partnerus: “Lūk, Aina Šeinere spēlēja, Rasma Brudzinska — viņa bija vienreizēja, Artūrs Ieviņš — tagad viņš Rojā, Augusts Ivans — miris, Ēriks Zadiņš, Paegles Kārlītis arī aizgājuši... Un te Ausma Frīdenberga, Lienīte Zviņģele, kas strādā lejas aptiekā, Bruno Tinte — viņš mani ievilkā teātrī! Elza Čodera bija profesionāls *čukstiņš* — suf-

liere ilgus gadus.

Kad vaicāju par mīļākām lomām, Ārija skaidro, ka visbrīnišķīgākā bijusi kopā būšana. “Kādu lomu režisori iedeva, to spēlēja. Patīk jau loma, ar kuru vari cilvēka sirdi atrast, lai aizmirstu ikdienu.

Man laimējās ar vīru — viņš spēlē-

■ **1962. gads. Viena no Ārijas pirmajām lomām, spēlējot Aizvīķu kolhoza klubā.**

■ **1971. gads, Dīvainā misis Sevidža. Stāvs Ārijā Jāvalde, sēž Rasma Brudzinska.**

Foto no A. Jāvaldes albuma

ja volejbolu, es — teātri. Kas bija mājās, tas sēdēja pie bērniem. Vēlāk bērni nāca līdz un uzauga uz tautas nama krēsliem. Agri viņus sāku vest uz teātri un Operu Rīgā. Tagad braucu ar mazbērniem.”

Uz manu jautājumu par iecienītākiem aktieriem un lūgām jubilāre at-

Ziedi nav nosaluši! Nespēju izstāstīt savus pārdzīvojumus. Aivars Baroniņš zvina: “Zemgalē dālijas nosalušas. Kā tev?” — “Būšu.” — “Pirmais cilvēks, kas tā atbild!” Tas bija trešajā septembrī.

Paņēmu desmit pašas radītos ziedus — puse jauno ziedu tad vēl neziedēja — un braucu uz Rīgu. Viens zieds neizturēja ceļa grūtības, izstādei uzliku deviņus, vienam jau parādījās dzeltenais vidiņš. Palika astoņi. Izstādē ir savas prasības — ziedam vismaz trīs dienas jānoturas vāzē, skatam jābūt vērstam uz augšu, kātiem jābūt izturīgiem.

Manas dālijas sevi parādīja no vislabākās puses. Kolēģi labvēlīgi novērtēja jaunās šķirnes un teica, ka astoņām drīkst dot vārdu un laist pasaulē. Atzinīgus vārdus uzklauzīju par divām jaunām formām, tāpat krāsu gammu un ziedu stabilitāti. Dot savam ziedam vārdu ir daudz grūtāk nekā šķirni radīt. Jāsagaida īpaša iedvesma.

Piedalīties izstādē kopā ar pieredzējušiem Latvijas selekcionāriem man ir ļoti nozīmīgi. Līdz šim varēju teikt, ka man ir plaša dāliju kolekcija. Tas, ka mani atzina par selekcionāri, dod milzu gandarījumu un spar strādāt tālāk.”

Dažiem jaunradītajiem ziediem autore vārdus jau izdomājusi. Ar katru no tiem Rita vēlas kādam pateikties — Talsu novada muzeja darbiniecei, kas pirmā rosinājusi piedalīties izstādēs, Dundagas dak-

vajadzībām. Tad varēs izstrādāt konkrētu plānu upes krastu attīstībai. Aicinām arī pārējos Pāces, Alakstes un Štēburupes krastu īpašniekus uzrakstīt savas idejas, vēlmes un vajadzības un atsūtīt tās mums. Meklējam iespējas dīķa sakopšanai centrā. Vispirms nepieciešams stāvokli sīki izpētīt un aplēst darbu apjomu.

Bioloģiskās lauksaimniecības un ekotūrisma darba grupā notiks divas tikšanās — semināri:

• **5. XI plkst. 13.00 pils Lielajā zālē** seminārā “Lauku uzņēmēju iespē-

tere, vīrabrālim. “Paldies visiem labajiem cilvēkiem, ka man palīdzējuši dzīvot!”

Laī gan Rita Bumbiere tikai tagad guvusi atzinību arī kā selekcionāre, toties *Līdumiņu* dārzs ar aptuveni 1000 šķirnēm skaita ziņā, iespējams, ir plašākais mūsu valstī.

“Zemes darbus man padara vīrieši, bet pavasarī stādu un rudenī noroku pati. Jo ātrāk iestāda, jo labāk. Man saimniecībā netrūkst arī citu darbu. Laika apstākļi Kurzemē ir vislabvēlīgākie. Mums ir vēlāki rudenī, vairāk mitruma, arī salnas mazāk posta.

Tā kā strādāju viena, tad stādot aiziet apmēram mēnesis, un dālijas zied dažādā laikā. Pirmās sāk ziedēt jūlija beigās, īsti agrās pat bijušas tūlīt pēc Jāņiem, vēlākās — gandrīz līdz novembrim, ja neuznāk salnas.”

Dāliju audzētājiem ir divas sapņu robežas — smaržojošs zieds un zilā krāsa. Ko grūtāk panākt?

Rita: “Pirms dažiem gadiem vienam ziedam smaržu jutu. Mājinieki — vīrieši — ne tik ļoti. Tas nebija manis selekcionēts zieds, bet es to paziņoju autorei. Jāstrādā tālāk! Vi-o-leto ziedu ir daudz, bet spert solīti līdz zilajai krāsai ir grūti. Selekcioniāri ir tuvu tam, bet sasnieguši vēl nav.”

Pie Ritas Bumbieres brauc gan dārza apjūsmotāji, gan cilvēki, kas vēlas iegādāties gumus. Lielākoties no tālienes vai no Talsu rajona. Pašu ļaudis esot dažādi. Rita ar skumjām

bild, ka patīk vecmeistari Kārlis Sebris, Elza Radziņa, Velta Līne, viengadnieks Uldis Dumpis, Lāsma Kugrēna un Paula Putniņa darbi. “Vai Okolokolaka ir komiska loma? Traģiska! Kas par tēlu! Es pati esmu tāda — kas uz sirds, tas uz mēles.”

Tāds, lūk, neliels ieskats Ārijas Jāvaldes dzīvē un Dundagas teātra vēsturē. Bet pabeigt gribu ar to, ko sāku — ar darba biedreņu sagatavoto nelielo izrādi. Prieks bija vērot, ar kādu eleganci Ārija *ielēca* pilnīgi nesagatavotā lomā. Ne miņas no jubileju garlaicīgā svinīguma. Lai dzīvesprieks un šarms Āriju pavada arī turpmāk!

Alnis Auziņš

...Viss, kas notiek tagad,
pašlaik un te,
notiek ar mani,
un es nevaru sūdzēties —
dots ir dāsni: priekā,
sāpju asara sāļa...
Bet viss vēl notiek,
un virši vēl tikko zied.
Un es liksmi ieķeros šūpolēs...
Maija Laukmane

Paldies par atraktīvo jubilejas dienu bērnodrāzā! Tencinājums pagasta padomei. Par siltiem vārdiem pateicība pensionāru klubam *Sendienas*, *Vārpas* teātra draugiem. No sirds mani aizkustināja vēlējumi, ziedu klēpji, bučas. Es sajutu jūsu mīlestību!

Pateicībā Ārijā Jāvalde

Divdesmitā daļa pasaules dāliju šķirņu

Apmēram divus gadsimtus Eiropā pazīst dālijas. Vispirms tās no Meksikas uz veco pasauli atveda Andreass Dāls, pēc tam — Johans Gotlībs Georgi. No šo vīru uzvārdiem arī atvasināts puķu divējāda nosaukums.

Latvijā ir vairāki desmiti dāliju audzētāju. *Rita Bumbiere* sevi sauc par dabas, zemes un augu valsts cilvēku.

“Agro bērniību aizvadīju Šlīteres Zilo kalnu tuvumā. Jau otrajā klasē mācoties, lasīju par dārzēm. Ļoti daudz guvu Vīdales skolas naturālistu pulciņā. Aizrāvos ar dāliju krāsu gammu, daudzveidību, ilgo ziedēšanas laiku. Šis skaistums baro manu dvēseli.”

Taču tālākais dzīves ceļš Ritai neizvērtās dālijām kaisīts. “Pēc pamatskolas nepiepildījās cerības mācīties sapņu skolā — Bulduru sovhoztehnikumā,” Rita atceras. “Visas zināšanas apguvu pašmācībā. Lūk, te apkopota mana izglītība!” Rita rāda biezu albumu ar izgriezumiem no periodikas 20 gadu laikā.

Pirms 17 gadiem Rita sāka nopietni audzēt dālijas. Pēdējos desmit gadus dālijas zied mājas priekšā. No Nevejas ceļa puses cēlos ziedus gan grūtāk pamanīt, jo puķes no vējiem un putekļiem sargā egļu žogs.

Vaicāta par dāliju selekciju — jaunu šķirņu radīšanu —, Rita teic, ka šis darbs, “pa jokam un interesī,

kas nu būs, iesākās tikai 2000. gadā. Apputeksnēšana, sēkļu novākšana rudenī, žāvēšana, sagatavošana jaunajam gadam, sēšana... Paša radīta šķirne ir jāizaudzina, jānostiprina ar spraudeni, vismaz divus gadus jāparāda tās dzīvotspēja. Apzināju kolēģus — sadarbojos ar Maigu Salīņu Talsos, ar Jāni Bērziņu Sabilē, iepirku jaunas šķirnes.”

Šoruden pienāca Ritas Bumbieres lielā reize. Rita: “Latvijas Dāliju audzētāju asociācija pastāv četrdesmit gadus. Nav jau vienkārši lauku cilvēkam tikt lielajā kompānijā. Šogad, jubilejas gadā, Dāliju sekcijas vadītājs Aivars Baroniņš aicināja piedalīties arī mani.

Bet tieši pirms izstādes Dabas muzejā Latviju skāra pirmā salna! “Vakarā viss karājās mata galā. Ko darīt? Var jau visu nakti kurināt ugunscurus, bet tad uz ziediem nosēžas pelni. Izstādei tie vairs neder. Atlika lūgt Dievu... No rīta eju skatīties — termometrs tieši uz nulles.

Uz zaļa zara

Zaļā novada centra jaunumi un darbība

Veiksmīgi turpinās darbs *Zaļā novada* iedzīvotāju foruma darba grupās.

Tautas nama darba grupa sadarbibā ar jauniešiem meklē iespējas izstrādāt projektu, lai piesaistītu līdzekļus. Darboties atsāks jauniešu klubs “Oāze”. Aicinām atsaukties katru jauno, kam ir ierosmes un kas vēlas līdzdarboties

gan klubā, gan projekta pieteikuma sagatavošanā.

Dabas objektu sakopšanas darba grupas rosināti, 22. oktobrī tikās Dundagas lieliema upju krastu īpašnieki un apsaimniekotāji. Sēdē nolēma, ka visi īpašnieki mēneša laikā izklāstīs uz papīra ieceres par upes krastiem un

jas Eiropas Savienībā” piedalīsies Pašvaldību savienības Lauku attīstības un pagastu pašvaldību jautājumu padomniece Sniedze Sprōģe un Zemkopības ministrijas Lauku attīstības departamenta direktore Nīna Rakstiņa;

• **12. XI plkst. 12.00 Līkajā muižā** seminārā par bioloģisko lauksaimnieku iespējām un sadarbību piedalīsies Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības organizāciju apvienības padomes priekšsēdētāja Aelita Runce un organizācijas pārstāvis Pēteris Koļesņikovs.

Turpināsies pavasarī iesāktā *Zaļā novada* iedzīvotāju aptauja, paredzēts aptaujāt 3% iedzīvotāju. Ceram uz skolēnu palīdzību un jau iepriekš pateicamies aptaujātajiem par atsaucību un pacietību, atbildot uz daudzajiem jautājumiem. Aptauja nepieciešama, lai plānotu darbību, ņemot vērā jūsu domas un vēlmes.

Una Upīte, “Ziemeļkurzemes AGENDA-21” centra sekretāre

Raibs kā dzeņa vēders

Konkurss *Pazīsti savu dzimto zemi!*

III kārtā

- Cik kilogramu ir birkavā?
- Kad nolaida jūrā Dieviņezeru?
- Kāds bija mazbānīša sliežu platums?
- Cik ūpju pāru perē Latvijā?
- Kad Gliks beidza tulkot Veco Derību; Jauno Derību?
- Kāpēc zakis skrien kalnam pāri?
- Kuru koku augi (sēklas) nogatavojas (ienākas) pēc ziedēšanas otrā rudēnī?
- Kurš no mūsu putniem nedzied (nav “balss”)?
- Kurus Dundagas skolas skolotājus 1943. g. iesauca leģionā?
- Kas ir šo rindu autors?

*Tad nāve mani nebaida,
Kad ir šī atziņa:
Ka mūžam dzīvos Latvija
Un viņas valoda!*

Atbildes uz II kārtas jautājumiem

- Cik sver 1 spainis (10 l) bērzu sēklu? ~ **100 g**
- Kādi ir Upsīšu dižakmens izmēri? **5,9 x 4 x 3 m, ~ 30 kub.m**
- Kā sauc upi (kurā valstī), no kuras krīt pasaulē augstākais ūdenskritums (979 m)? **Gauja (Venecuēlā)**
- Kas ir ēre? **Apm. trīs artavas — naudas vienība XIII gs.**
- Kāpēc Zīldārzs tā nosaukts? **Stādīts no zilēm.**
- Dundagas sīrupa fabrikas firmas

Pagasta bibliotēkā

Oktobrī piedāvājam skolotājas Marijas Mičules darbmācības pulciņa 2. — 3. klašu skolēnu darbu izstādi. Interesenti vēroja, kā no dažādām lapām veidojas krāšņi koki, sēnes un pat dzīvnieki. Bērnu darbiņus centāmes papildināt ar atbilstošiem dažādu autoru dzejoļiem. Bekas, ozoli, kļavas, lapsas, lāči un pat briedis, krietni paviesojušies mūsu bibliotēkā, tālāk ceļos uz Kaļķu bibliotēku.

Mūsu bibliotēkā pašreiz noris divi Kultūrkapitāla fonda (KKF) finansētu mērķprogrammu projekti. *Bērnu žūrijā* darbu drīz būs pabeiguši lasošie bērni. Vēlmi iesaistīties izteikuši 78, jau pabeiguši 46. Kad viņi no izlasītajām grāmatām būs izvēlējušies sev tuvākās, tad aizpildītās anketas analizēsīm uz vietas Dundagā un *TOP 3* anketas nosūtīsim uz Rīgu.

Otrā mērķprogramma ir “Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām”. Esam saņēmuši grāmatu iepirkumu par Ls 330. Ar jaunieguvumiem varēja iepazīties 13.–15. oktobrī jauno grāmatu dienās. Daļu grāmatu piedāvājam arī Kaļķu un Vīdales bibliotēku lasītājiem.

Septembrī KKF atbalstīja mūsu

Kurzemīte šoruden

Pagasta pirmsskolas izglītības iestādes *Kurzemīte* 36 bijušie audzēkņi sākuši mācības skolā. Vēlam veiksmi un izturību! Mūsu pulkā jaunas sejas — gan pavisam mazi, gan jauni piecgadnieki. Arī pašas jūtamies kā jauna alkoštošas skolnieces, jo izglītojamies augstākajās mācību iestādēs.

Kā allaž rudenos daudz pasākumu. 29. septembris pagāja Miķeļdienas jampadracī. Miķeļdienas saimniece Rudīte Baļķīte aicināja talkā visu bērnu saimi, jautājot: “Kas ir visbagātākais pasaulē?” Mazuļi cits caur citu atbildēja: “Rudens!” Klausījāmies, kā šajā gada-

zīmē. Lācis tur ķepās mucu.

- Latviešu strēlnieku bataljonu — pulku — skaits, to numērācija un nosaukumi? **1. Daugavgrīvas, 2. Rīgas, 3. Vidzemes, 4. Kurzemes, 5. Zemgales, 6. Tukuma, 7. Bauskas, 8. Valmieras, rezerves pulks — Tērbatas (Tartu)**
- Kas ir šo rindu autors?

Bīble teikts un kaimiņ buban —

Vienan dzīve ietams grūš!

Nav kas gulte pagāl čuban,

Nav kas uztais šķeban dūs! Alant Vīls

- Kas un kad konstruēja un uzbūvēja pirmo latviešu lidmašīnu, kā to sauca? Kur sasniedza ātruma rekordu? **Jānis Steglavs (Jelgava), “Divplāksnis Nr. 2”, 1912. g. Pēterburgā, 130 km/h**
- Kad un kurā vietā pirmo reizi Latvijā parādījās kartupeļi? **1673. g. Jelgavā**

Piemīņas balvu par sekmīgu piedalīšanos konkursa II kārtā saņēma Daiga Mužellovskā. Atbildes uz III kārtas jautājumiem gaidām līdz 20. novembrim!

iesniegto projektu “7x7 jeb lasošā ģimenē katrai dienai savu grāmatu”. Tajā lasītā-

jiem piedāvāsim jau gatavas grāmatu kopas no izdevniecības *Zvaigzne ABC* grāmatām. Katrā kopā ietvertas septiņas. Tās ģimenes lasītāji, kas iesaistīsies projekta norisē, mājās varēs lasīt enciklopēdijas, uzziņu literatūru, grāmatas no sērijas *101 vērtīgs padoms*, romānus, dzeju un bērnu grāmatas. KKF mūsu bibliotēkai piešķīra Ls 116 grāmatu iegādei — šīs idejas īstenošanai.

21. oktobrī atklājām izstādi “Pelēkās krāsas septiņi svētki”. Jūs priecēs pagasta mākslas un mūzikas skolas mākslas nodaļas audzēkņu darbi, kas tapuši pēc Vitauta Lūdēna dzejas. Mūsu iecerī — dzejolis pārvērsās vizuālās mākslas darbā — atbalstīja pedagogi Sandra Dadze, Dace Čodera, Kitija Ivanova un Sandra Braže. Viņu un bērnu kopīgi ieguldītais darbs ir grūti novērtējams, bet rezultāts ir fascinējošs. **Aicinu ikvienu interesentu līdz 14. novembrim atnākt uz bibliotēku un apskatīt bērnu radītos mākslas darbus.** Pēc tam izstāde ceļos uz Ances pagastu.

Ruta Emerberga, Dundagas pagasta bibliotēkas vadītāja

laikā mūs uzrunā pasaule — vējš, lietus, lapas. 2. grupas bērni rādīja ežu deju. Kaut bailīgi, bet ar lielu interesi mazākie spēra pirmos soļus kopīgā dejā.

Topošie skolnieki visiem parādīja, kā darbojas sprigulji. Nav nemaz tik vienkārši saskaņot kustības precīzi noteiktā ritmā!

Apbrīnojām muzikālās audzinātājas izdomu un bagātīgo dziesmu vācēlīti. Piektās grupas bērni skolotājas Mudītes Jurčas vadībā sagaidīja pirmos svētkus bērnodarzā. Piecgadniekiem, kas sāk gatavoties skolas gaitām, viss ir jauns un pirmo reizi.

Garausis (Santa Maksimoviča) aicināja bērnus uz tirgu pārdot izaudzēto

Krāsainie Miķeļi Mazajā skolā

Kad aizrautīgais mākslinieks — rudens ir izkrāsojis zemīti košās krāsās, *Mazajā skolā* svin ražas svētkus.

29. septembrī skolēni un skolotāji devās Miķeļdienas ceļojumā “*Pa Jumīša takām*”. Skolēni jau laikus pārlūkoja, kas folkloras purā teikts par Miķeļiem. Skolā iekārtojām izstādi — no rudens veltēm veidotos *Jumi* un *Jumaliņu*. Ceļojumā labi noderēja vecāku un vecvecāku sarūpētās dzērvenes, ievārijumi u.c. lietas.

Skolotājas klases bija pārvērtušas par interesantām ceļojuma pieturām, kur skolēni veica dažādus uzdevumus. *Lapsas viesistabā* laipni piedāvāja dažādas tējas, bērni centās noteikt to no-

Vidusskolu pieskandē Zvirbulis

Oktobrī skolā notika runas mākslas konkurss “Zvirbulis 2004”. Līdz finālam nokļūst tie, kas sekmīgi piedalījušies sešās kārtās. Vispirms konkurss noris visās klasēs, pēc tam labākie no visām klasēm sacenšas skolas mērogā. Pēc šīs kārtas izcilākie dodas uz rajona konkursu. Tajā dzeju un prozu runā apmēram 50 dalībnieku, no tiem uz novada sacensībām — Ventspilī — dosies 10. Tālāk cīņu turpinās Talsu, Tukuma un Ventspils rajonu veiksmīgākie, parasti arī ap 50, un valsts mērogā spēko-

Ārpusstundu nodarbību iespējas

Līdztekus mācību darbam skolēni var attīstīt intereses un iemaņas pulciņos. Arī mūsu skolā ir audzēkņi, kas neiesaistās nevienā, un ir tādi, kas darbojas vairākos. Daļa bērnu gan nevar iesaistīties objektīvu apstākļu dēļ. Visas nodarbības notiek pēc stundām, bet braucēji ir atkarīgi no autobusu kustības saraksta.

29 pulciņos strādā 13 Dundagas vidusskolas skolotāji un darbojas 473 audzēkņi. Pedagogu darbu apmaksā no pedagogu mērķdotāciju, interešu izglītības, Talsu sporta skolas un rajona BJC algām.

Visvairāk pulciņu, pavisam 11, darbojas kultūrizglītības programmā: 1.–3. kl. rokdarbu pulciņš, ped. Marija Mičule, 1.–4. kl. vokālais ansamblis, ped. Sandra Cirvele, četri kori: 2.–4. kl. koris un 5.–9. kl. meiteņu koris, ped. S. Cirvele, 2.– 9. kl. zēnu koris un vidusskolas jauktais koris, ped. Sandra Lielanše, un pieci teātra kolektīvi: 1.–4. kl. skatuves runas un 1.–4. kl. dramatiskais, ped. Aija Freiberga, 5.–8. kl. dramatiskais, teātra sporta un Talsu rajona BJC teātra studija *Dundaga*, ped. Vaira Kamara.

Otru, tikpat lielu grupu, veido sporta

ražu. Sakāpuši ratos, iejūguši zirgu, monim Staram!

Tikmēr mūzikas skolotājai padomā jaunas nodarbības, lai godam aizvadītu Sēņu balli.

Esam iepriecināti par dāvinājumu no Zviedrijas. Pateicība mūsu labvēliem Natālijai Antmanei, Ilzei Bāliņai, Sandrai Kokorevičai, Antrai Valciņai, Ilzei Driekai, kas ziedo rotaļlietas, grāmatas un citas noderīgas lietas.

Ja jūsu mājās bērni ir izauguši un rotaļu kastēs aizķērusās bērnu grāmatas, rotaļlietas un spēles, priecāsimies, ka tās izdzīvos otru mūžu *Kurzemītē*. Paldies jau iepriekš! Tālruni saziņai: 3232265, 3232266.

saukumus; *Rotaļu istabā* bērni gāja rotaļā; *Saimes istabā* skolēni klausījās stāstījumu par labības grauda ceļu no tīruma līdz maizes klaipiņam un nogaršoja mājās ceptu maizi, tāpēc visu kopīgs *paldies* cepējai Elmai Zadiņai; *Dzeņa darbnīcā* sarunājāmies par putniem; *Kurmja pagrabā* bija jāpazīst dārzeni un dažādas saknes, bet jautrošanās iznāca, ar aizsietām acīm lasot kartupeļus; *Ķepaiņa virtuvē* bija jāgaršo un jāpazīst ievārijumi; rudenīgi rotātajā *Jumaliņas istabā* bija jāmin mīklas, jāatsauc atmiņā ticējumi, piemēram, kāds laiks Miķeļos, tāds gaidāms arī ziemā; *Eža darbnīcā* bērni no kļavu lapām veidoja ezi; *Jumīša pagalmā* va-

sies tikai 5 labākie. Cīņa par 1., 2. un 3. vietu — par tituliem “Lielzvirbulis”, “Vidzvirbulis” un “Mazzvirbulis” — risināsies tikai fināla kārtā, piedaloties 10 — 12 pašiem *spicākajiem* valsts konkursa uzvarētājiem. Lai gan mazais spriganais putnēlis — zvirbulis — nemaz nav tik viegli noķerams, dundadzniekiem tomēr ir izdevies mājās pārvest vienu “Lielzvirbuli” un divus “Vidzvirbulus”.

Konkurss apliecina, ka mūsu skolā skatuves runas līmenis ir pietiekami

rēja aplūkot īstus labības graudus, *Bēniņos pie Vāveres* krājumus ziemai bērni papildināja ar savām sēnēm.

Pati rudens saule uzspīdēja, tāpēc ceļojuma noslēgumā varējām kurt ugunskursus un cept desīņas. Lūk, arī pašu bērnu atsauksmes!

“Miķeļi bija ļoti jauki. Man patika visās klasēs. Beigās bija jauki cept desīņas.” (Kitija, 2.a) “Miķeļdienā mēs gājām pa klasēm, un tur bija uzdevumi. Par atminējumiem varēja dabūt gardumu.” (Toms, 2.a) “Bērni atnesa no ķirbjiem un kabačiem izgatavotus cilvēciņus, bet es salasīju zīles, lapas, sēnes un izgatavoju kompozīciju.” (Diāna, 2.a)

Darbojoties, domājot, izzinot — tas ir ceļš, kā mūsu skolēni iepazīst tautas tradīcijas un godus. Gaišu un krāsainu rudeni vēlot, ***Zanda Napska***

augsts un ka gribētāju netrūkst, — pavisam spēkus izmēģināja 48 meitenes un 25 puīši. Par 35 dalībniekiem, kas bija pelnījuši 3. vietu un atzinības rakstus, žūrija vienojās viegli. Noteikt uzvarētājus bija grūtāk. Tāpēc pirmo reizi skolas konkursā notiks otrā kārtā. Priecē, ka no 19 labākajiem runātājiem 11 ir puīši. 4. novembrī visi dalībnieki runās gan dzejas, gan prozas darbus, ar kuriem viņi varētu pārstāvēt skolu rajonā. Tad uzzināsim, kuriem būs jāsamierinās ar otro vietu un kuri septiņi dosies tālāk cīnīties par “Zvirbuli” tituliem.

Visiem veiksmi vēlot, ***Vaira Kamara***

nieciskās pašdarbības kolektīviem: zēnu kori un teātra grupām, kas veiksmīgi pārstāvējuši mūsu skolu, rajona, novada un valsts mēroga skatēs un sacensībās iegūstot godalgotas vietas. Floristu darbi arvien biežāks izdaiļo skolas telpas dažādos pasākumos.

24. oktobrī skolā ar *Lattелеkom* un *Microsoft* firmu atbalstu notika Interneta svētki. Savukārt teātra sporta grupa 24. oktobrī devās uz Kuldīgu, lai piedalītos pirmajā turnīrā ārpus Talsu rajona.

Vaira Kamara, Dundagas vidusskolas direktora vietniece audzināšanas darbā

Ģimeņu kluba *Saskaņa* pasākums 15.XI plkst. 21⁰⁰ tautas namā. Lūdzam dalībniekus un interesentus līdz 5.XI samaksāt avižu kioskā.

Ilga Zviedre (1927)
Aina Jankevica (1929)
Ēriks Zadiņš (1933)
Imants Punucanovs (1961)
Rozālija Ulāne (1906)

«Dundadznieks» Nr. 9 (22) 2003. gada oktobris.

Dundagas pagasta padomes izdevums, iznāk reizi mēnesī, reģistrācijas Nr. 000702696

Redakcijas adrese: Pils iela *Līkā muiža*, Dundaga, LV 3270.

Redkolēģija: Gunta Abaja, Alnis Auziņš (redaktors, tālr.: 1-3232252, epasts: alnis@dundaga.lv), Ēriks Bērzkalns, Sandra Dadze, Anda Felša, Uldis Katlaps, Gunārs Laicāns, Aivars Miška, Rita Zemtiņa.

Publicētie materiāli ne vienmēr pauz redakcijas vai izdevēja viedokli. Par datu pareizību atbild tos snieguši amatpersona, citos gadījumos — raksta autors, intervijās — arī intervējamais. Pārpublicēšanas gadījumā lūdzam atsaukties uz «Dundadznieku».

Iespiests Talsu tipogrāfijā.

Metiens: 600 eks.

Internetā: www.dundaga.lv/avize